

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	5
Collegeprogramma 2014 - 2018	6
Beter contact	7
Faciliterende gemeente	8
Programma's	9
Programma Bestuur en veiligheid	11
Programma Dienstverlening	17
Programma Sport en cultuur	23
Programma WMO en Jeugd	31
Programma Recreatie, Economie en Participatie	39
Programma Milieu en Ruimtelijke ordening	49
Programma Beheer openbare ruimte	57
Programma Financiering	65
Overig	71
Financiële samenvatting 2015-2019	71
Sluitend maken begroting	73
Bijlagen	75
Investeringsstaat 2016	77
Investeringsstaat 2017	78
Investeringsstaat 2018	79
Investeringsstaat 2019	80
Overzicht post onvoorzien	81
Staat van reserves en voorzieningen	83
Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018	85

Voorwoord

De Perspectiefnota 2015-2019 is de tweede perspectiefnota die dit college presenteert. Maar eigenlijk is het de eerste 'eigen' perspectiefnota. In de Perspectiefnota 2014-2018 waren immers nog diverse onderwerpen van de vorige bestuursperiode verwerkt. Waar de vorige perspectiefnota nog beleidsarm was, is de Perspectiefnota 2015-2019 nu een geïntegreerde nota van de onderwerpen uit het raadsprogramma van de huidige bestuursperiode.

Nieuw in deze Perspectiefnota is dat de effecten van de mei-circulaire in de Perspectiefnota 2015-2019 in een apart hoofdstuk in beeld zijn gebracht. Dat is het hoofdstuk 'Sluitend maken van de begroting'.

De Perspectiefnota 2015-2019 laat zien dat het college goed op stoom ligt en hard werkt aan het uitvoeren van het raadsprogramma 2014-2018. Onze inwoner staat daarbij centraal, zoals wel blijkt uit de inzet op projecten als 'Beter contact' en de faciliterende gemeente. Zoals u uit perspectiefnota kunt lezen, worden vrijwel alle producten die in het raadsprogramma zijn opgenomen, in het afgesproken jaar gerealiseerd.

De Perspectiefnota 2015-2019 geeft opnieuw zicht op een sluitende begroting. Een goede ontwikkeling, maar ook een ontwikkeling die niet vanzelf gaat. De middelen zijn en blijven beperkt en dan moeten er keuzes gemaakt worden over de inzet ervan. De Perspectiefnota 2015-2019 doet hiervoor de voorstellen aan de raad die het college wenselijk vindt.

Met elkaar willen we als raad en college onze ambities realiseren, de doelen die we ons gesteld hebben ook daadwerkelijk bereiken. Dat kost geld. Gemeenschapsgeld, waar we zuinig en wel overwogen mee om moeten gaan, maar dat we wel moeten gebruiken om ontwikkelingen mogelijk te maken. Zonder investeringen is dat niet mogelijk, de kost gaat voor de baat. Deze Perspectiefnota geeft inzicht in die noodzakelijke keuzes.

Tot slot nog een kleine leeswijzer. In de teksten van de Perspectiefnota 2015-2019 kunnen enkele dubbelingen voorkomen. Dat heeft te maken met het feit dat de perspectiefnota zowel op papier als online wordt gepubliceerd. Ook via de website moeten de onderdelen zelfstandig leesbaar zijn en dat vraagt soms om herhaling van tekst. Deze Perspectiefnota 2015-2019 is het laatste document uit de serie van financiële jaarstukken die gemeente Steenbergem elk jaar opstelt en vanaf nu ook allemaal digitaal beschikbaar stelt. Een mooi resultaat in ons streven naar transparantie.

Joseph Vos,

burgemeester

Inleiding

Hierbij bieden wij u de perspectiefnota 2015 - 2019 aan.

In de perspectiefnota komen de volgende onderwerpen per programma terug:

Collegeprogramma 2014 - 2018

Bij dit onderdeel hebben we de doelstellingen 2015 uit het collegeprogramma en de nog af te wikkelen moties opgenomen. Per doelstelling is aangegeven hoe het met de uitvoering staat, dit d.m.v. symbolen, waarbij de symbolen de volgende betekenis hebben:

V	De beleidsdoelstelling is reeds uitgevoerd
<>	De beleidsdoelstelling wordt volgens de planning vastgesteld bij de begroting uitgevoerd.
>	De planning vastgesteld bij de begroting wordt niet gehaald, maar de beleidsdoelstelling wordt wel dit jaar uitgevoerd.
X	De beleidsdoelstelling wordt dit jaar niet meer uitgevoerd.

Wanneer de signalering van de beleidsdoelstelling > of X is, is er een toelichting opgenomen waarom de planning niet wordt gehaald en wat de nieuwe planning is. In de tabel beleidsprioriteiten is een kolom opgenomen met daarin de maand waarin de beleidsdoelstelling volgens de planning uit de programmabegroting 2015 gerealiseerd zou worden.

Bijstelling bestaand beleid

Bij dit onderdeel worden de grotere financiële mutaties van 2015 nader toegelicht. Hierbij is aangegeven of de mutaties een éénmalig dan wel een structureel karakter hebben.

Wat gaan we doen in 2016

Hierbij wordt aangegeven welke projecten/activiteiten we in 2016 willen gaan uitvoeren. Tevens is daarbij aangegeven of voor deze activiteiten extra financiële middelen nodig zijn of dat het enkel capaciteit betreft. Bij het beslag op extra financiële middelen is aangegeven of het alleen 2016 betreft of dat de uitgaven structureel zijn.

De projecten/activiteiten die wij in 2016 willen gaan oppakken komen voort uit ons collegeprogramma.

Wat mag het kosten?

Hierbij is per programma een financiële recapitulatie gegeven van de uitgangssituatie, de bijstellingen vanuit 2015 (bestaand beleid) en het nieuwe beleid vanaf 2016.

Bezuinigingen raadsprogramma

De bezuinigingen zoals opgenomen in de begroting 2015-2018 zijn vermeld. Er is een toelichting opgenomen op welke wijze de bezuiniging wordt gerealiseerd.

In de bijlagen zijn de investeringsstaten t/m 2019 opgenomen, het overzicht van de post onvoorzien, de staat van reserves en voorzieningen, een totaaloverzicht van de bezuinigingen.

Behandeling van de perspectiefnota zal plaatsvinden op 9 juli.

Collegeprogramma 2014 - 2018

Na de verkiezingen in maart 2014 heeft de nieuwe coalitie in april haar coalitieakkoord gepresenteerd. Dit is na de behandeling in de raad omgezet in een raadsprogramma.

Bij de perspectiefnota 2014 - 2018 hebben wij ook het document Van Raadsprogramma naar programmabegroting aangeboden. Hierin hebben wij op basis van het raadsprogramma de beleidsdoelstellingen voor de huidige raadsperiode bepaald. Dit document heeft weer als basis gediend voor het Collegeprogramma dat wij in oktober 2014 aan de raad hebben aangeboden. In dit collegeprogramma hebben we uiteen gezet welke acties het college de komende vier jaar gaat ondernemen, om de ambities van de gemeenteraad te verwezenlijken.

In 2014 hadden wij 8 acties/projecten uit ons collegeprogramma afgerond.

In 2015 wordt er aan 85 acties/projecten uit het collegeprogramma gewerkt en aan de uitvoering van 38 moties of nieuwe acties/projecten die niet in het collegeprogramma waren opgenomen. Dit wil niet zeggen dat al deze acties/projecten dit jaar worden afgerond. De einddatum kan in 2015 liggen, maar er zijn ook projecten die een langere doorlooptijd hebben en er zijn projecten die continue lopen. Van alle acties/moties/projecten die in 2015 lopen zijn er inmiddels 13 afgerond. Van 10 projecten/acties wordt de originele planning niet gehaald. Dit is 8% van het totaal. Het merendeel van deze projecten (7 van de 10) wordt naar verwachting nog wel dit jaar afgerond.

Bij 2 projecten is de doelstelling aangepast. Dit betreffen:

- beeldvormend overleg college en dorpsraden
- jaarlijks overleg veiligheid

Op voorstel van de dorpsraden zijn deze jaarlijkse overleggen komen te vervallen en zullen zij worden gehouden zodrag één van de partijen dit wenst.

De einddatum van het project basisregistratie personen wordt doorgeschoven. Deze was oorspronkelijk december 2015, maar de landelijke invoering is doorgeschoven naar 2018.

Voor 2016 staat het project ontwikkeling stadspark gepland. Dit project willen wij niet in 2016 starten, maar in 2017. De reden waarom

wij later met dit project willen beginnen is, dat wij onvoldoende ambtelijke capaciteit hiervoor hebben.

Daarnaast vragen wij om extra capaciteit te mogen inhuren, om alle overig geplande projecten/acties in 2016 te kunnen uitvoeren. In totaal voor € 105.000,-. Het betreft inhuur voor projecten die niet doorgeschoven kunnen worden zoals Landschappen van Allure en ondersteuning bij diverse projecten door communicatie.

Aangezien wij u al vragen om extra capaciteit om de gepland acties/projecten uit te voeren, betekent dat wanneer u nieuwe projecten, die niet zijn opgenomen in deze perspectiefnota, op te gaan pakken in 2016 wij ook hiervoor extra capaciteit nodig zullen hebben of we zullen moeten kijken welke projecten doorgeschoven kunnen worden.

Bij de verschillende programma's staan onder het kopje Collegeprogramma 2014-2018 alle acties/projecten opgenomen waar wij in 2015 aan werken en is aangegeven hoe het met de planning staat. Bij het onderdeel "Wat gaan wij doen in 2016" zijn de projecten opgenomen waaraan wij in 2016 willen gaan werken.

Beter contact

Als gemeentebestuur hechten wij grote waarde aan een goed contact met onze klanten. Als er in de contacten iets mis gaat dan is de kans groot dat de burger niet goed weet waar hij aan toe is en twijfelt hij of de gemeente wel goed heeft gehandeld. Het gevolg daarvan kan zijn dat er wordt geklaagd dan wel dat er bezwaar wordt gemaakt tegen genomen besluiten en er onnodig veel aandacht wordt gevraagd voor de “desbetreffende” kwestie.

Het is dus belangrijk om een goed contact te onderhouden met onze klanten en aandacht te besteden aan de kwaliteit van onze producten. Dat we het als gemeente niet slecht doen op dit terrein blijkt uit diverse onderzoeken (Benchmarking Publiekzaken, Waar staat je gemeente en onderzoek Kamer van Koophandel) maar toch komen alleen de kwesties boven water waar het niet goed gaat of niet naar tevredenheid van de klant gaat. In het raadsprogramma wordt daarom aandacht gevraagd voor een dienstverlening die gaat van “nee want” naar “ja mits”. Vragen en verzoeken moeten kunnen rekenen op een meewerkende en meedenkende gemeente, die zijn afspraken nakomt.

In 2015 zijn we begonnen met het project beter contact. Doelstelling van het project is om de prestaties in beeld te brengen van de interne en externe dienstverlening van de gehele gemeentelijke organisatie en waar nodig deze te optimaliseren met als doel beter aan te sluiten bij de eisen en wensen van de interne en externe klanten.

Omdat de dienstverlening vrij breed is zijn we gestart met 3 blokken en 4 onderdelen. In het programma Dienstverlening (pagina 18) wordt hier specifieker op ingegaan.

Faciliterende gemeente

In ons raadsprogramma van gemeente naar gemeenschap hebben wij opgenomen dat wij de komende periode meer aandacht vragen voor de faciliterende rol van de gemeente. Dit onderwerp hebben wij de afgelopen maanden verkend en wij willen de resterende periode gebruiken om dit begrip meer inhoud te geven in onze manier van werken.

Wij willen met faciliteren bereiken dat burgers meer betrokken worden bij de gemeente en meer verantwoordelijkheid nemen. Wij willen stimuleren dat er meer bereikt wordt met dezelfde middelen. Dit vraagt van onze organisatie dat wij in een aantal gevallen ook moeten loslaten en bepaalde risico's moeten accepteren. Dit betekent overigens niet dat wij het op zijn beloop laten. Samen met burgers willen wij meer bereiken!
Hiertoe zullen wij een proces in gang zetten dat zich globaal richt op twee sporen, namelijk:

- Houding en gedrag: wat zijn de goede voorbeelden in onze gemeente en wat kunnen wij daarvan leren.
- Concreet aan de slag met een aantal onderwerpen zoals de openbare ruimte en de transformatie van het sociaal domein.

Ten aanzien van het tweede onderdeel zijn we al actief aan de slag met burgerparticipatie in de openbare ruimte en bij de sportaccommodaties. Hierbij willen wij meer handen en voeten gaan geven aan de motie die vorig jaar door de raad is aangenomen ter stimulering van burgerparticipatie in het groen(openbare ruimte). Naast het opstellen van kader en uitgangspunten waarbinnen burgerparticipatie in de openbare ruimte kan plaatsvinden werken we nu al actief mee aan initiatieven vanuit burgers en organisaties. Op deze wijze doen we al praktijkervaring op. Met betrekking tot de transformatie sociaal domein zullen wij de komende jaren op zoek gaan naar een juiste verhouding tussen werk door professionals en ondersteuning door vrijwilligers en mantelzorgers.

Programma's

Programma Bestuur en veiligheid

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Jaarlijks onderwerpen voorstellen die beeldvormend worden behandeld door de raad	continu proces	<>
Beeldvormend overleg college - dorpsraden	continu proces	<>
Het college bezoekt bedrijven en maatschappelijke instellingen	continu proces	<>
Onderzoek mogelijkheden verbetering laagdrempelige toegang tot collegeleden	2015-12	<>
Een notitie opstellen hoe we de rol van kernwethouder willen invullen	2014-12	V
Ontwikkelen van een visie op samenwerken	2015-07	<>
Actieve promotie van Steenberg en o.a. door middel van een promotiefilm	2015-10	<>
Ondersteunen van buurtpreventieteams	continu proces	<>
Opzetten van voorlichtingsprogramma's "veiligheid" op scholen	continu proces	<>
Integraal veiligheidsplan 2016-2020	4e kwartaal 2015	<>
Jaarlijks overleg veiligheid	continu proces	<>
Inrichting districtelijk rampenteam	continu proces	<>
Kaderstelling en planning & control verbonden partijen (motie B2014/3)	2015-12	<>
Uitwerking toekomstvisie De Heen	2015-12	<>
Verkennd onderzoek toekomstmogelijkheden Sunclasspark	2015-03	V
Handhaving Sunclasspark	2015-09	<>
Geen "weiger" ambtenaren burgerlijke stand van buiten de gemeente aanwijzen (motie december 2014)	2014-12	V
Actualisatie APV en regelgeving	2015-06	<>
Jaarlijks onderwerpen voorstellen die beeldvormend worden behandeld door de raad		
Bij nader inzien blijkt het logischer dit punt terug te brengen naar één keer per jaar en dan te koppelen aan de (behandeling van de) begroting in november.		
Beeldvormend overleg college - dorpsraden		
We hebben in juni 2014 voor het eerst gesproken met de gezamenlijke dorpsraden en daar is op voorstel van de dorpsraden besloten om niet te opteren voor vaste jaarlijkse gezamenlijke overleggen. Door het zwaartepunt te leggen bij de contacten tussen de dorpsraden en de betreffende kernwethouders menen wij te komen tot intensivering van de contacten met deze belangrijke partners. Afgesproken is dat - indien een bepaald onderwerp dat noodzakelijk maakt - dan wel op initiatief van de betreffende dorpsraad c.a., dan wel op initiatief van de kernwethouder, incidenteel een overleg kan worden georganiseerd met het voltallige college. Ook bestaat de mogelijkheid om via die weg aan te geven dat een overleg van enerzijds het voltallige college en anderzijds alle dorpsraden c.a. gewenst of zelf noodzakelijk wordt geacht. Het spreekt voor zich dat onze kernwethouders regelmatig aansluiten bij vergaderingen van, en in gesprek gaan met, de dorps- of stadsraad in hun kern.		
Jaarlijks overleg veiligheid		
In het coalitieakkoord 'Van gemeente naar gemeenschap', later ook verklaard tot uw raadsprogramma gaven wij reeds aan de dorpsraden, stadsraad en leefbaarheid De Heen te zien als belangrijke partners bij goed bestuur. Het onderhouden van goede contacten met deze raden achten wij derhalve van belang. Aanvankelijk dachten wij dit in te vullen door jaarlijks een gezamenlijk overleg te voeren met alle dorpsraden c.a. tezamen. Ook op het gebied van veiligheid dachten wij jaarlijks met de gezamenlijke dorpsraden c.a. te overleggen. Wij hebben in juni 2014 voor het eerst gesproken met de gezamenlijke dorpsraden en daar is op voorstel van de dorpsraden besloten om niet te opteren voor vaste jaarlijkse gezamenlijke overleggen. Door het zwaartepunt te leggen bij de contacten tussen de dorpsraden en de betreffende kernwethouders menen wij te komen tot intensivering van de		

contacten met deze belangrijke partners. Afgesproken is dat - indien een bepaald onderwerp dat noodzakelijk maakt - dan wel op initiatief van de betreffende dorpsraad c.a., dan wel op initiatief van de kernwethouder, incidenteel een overleg kan worden georganiseerd met het voltallige college. Ook bestaat de mogelijkheid om via die weg aan te geven dat een overleg van enerzijds het voltallige college en anderzijds alle dorpsraden c.a. gewenst of zelf noodzakelijk wordt geacht. Het spreekt voor zich dat onze kernwethouders regelmatig aansluiten bij vergaderingen van, en in gesprek gaan met, de dorps- of stadsraad in hun kern.

Bijstelling bestaand beleid

Accountantscontrole (€ 8.000,- N eenmalig)

Bij raadsbesluit van 27 november 2014 heeft de gemeenteraad besloten voor een bedrag van € 30.000,- de accountantscontrole voor het jaar 2015 op te dragen aan Deloitte Accountants B.V. Dit is € 5.000,- meer dan in de begroting daarvoor was opgenomen. Het rijk heeft aan gemeenten de verplichting opgelegd éénmalig een rapport van bevindingen van de accountant aan te leveren voor de juiste inrichting van de IV3-functies voor het sociaal domein. De kosten hiervan bedroegen € 2.950,-.

Representatie- vergader- en overige kosten (€ 5.000,- N éénmalig)

Het traject dat moet leiden tot de benoeming van een nieuwe burgemeester is opgestart. De verwachting is dat de installatie in november plaats kan vinden. Voor de installatie en het inwerkprogramma van de nieuwe burgemeester, geraamd op € 5.000,-, zijn nog geen middelen in de begroting opgenomen.

Visie op samenwerken (€ 36.000,- N eenmalig)

Zoals in de raadsmededelingen van december 2014 en april 2015 hebben aangegeven gaan wij een visie op samenwerken opstellen. Dit mede op verzoek van de provincie Noord-Brabant. De aanpak en uitvoering van het project gebeurt in nauw overleg met de gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht. Bij dit project worden wij begeleid door een extern bureau. De kosten voor het opstellen van de visie op samenwerken bedragen € 36.000,-. De raad wordt uiteraard betrokken bij het proces dat moet leiden tot de Steenbergse visie op samenwerken. Zo zal op 28 mei 2015 een terugkoppeling worden gegeven aan de raad over de thema's waarop uiteindelijk ambities worden geformuleerd en is de raad als toehoorder uitgenodigd bij de stakeholdersbijeenkomst op 2 juni 2015. Tijdens die stakeholdersbijeenkomst worden de gekozen thema's verrijkt met ambities. Op 22 juni 2015 vindt een werksessie plaats met de raad waar de uitkomsten van de

stakeholdersbijeenkomst en van een viertal rondetafelgesprekken over samenwerking zullen worden besproken. De planning is erop gericht om de concept visie op samenwerking te agenderen voor de oordeelsvormende raadsvergadering van 28 september 2015 en besluitvorming door de raad op 22 oktober 2015. Daarna start het proces gericht op de totstandkoming van een gezamenlijke visie op samenwerken van de 3 Brabantse Wal gemeenten. Die visie wordt naar verwachting opgeleverd in april 2016.

Namens de Brabantse Wal gemeenten is inmiddels een subsidieverzoek weggelegd bij de provincie Noord-Brabant. De provincie kent een regeling op basis waarvan maximaal 50% van de subsidiabele kosten tot een maximum van € 30.000,- per gemeente als subsidie kan worden verstrekt.

Bijdrage Veiligheidsregio (2015 € 40.000,- V eenmalig, 2016 € 25.000,- N, 2017 € 36.000,- N, 2018 € 46.000,- N, 2019 € 66.000,- N)

Het voordelige jaarrekeningresultaat na bestemming bedraagt ruim € 2.005.000,- voor de Veiligheidsregio. Dit voordeel zal terug betaald worden in 2015 aan de 26 deelnemende gemeenten. Voor Steenbergen bedraagt dit eenmalige voordeel ruim € 40.000,-.

De hogere bijdrage voor de gemeente voor de jaren 2016 t/m 2019 is het gevolg van de loon- en prijscompensatie van 1,98% welke is toegepast op de gemeentelijke bijdrage.

Integrale handhaving (2015 € 16.000,- N éénmalig, vanaf 2016 € 30.000,- N structureel)

Tot 1 januari kregen de gemeenten een vergoeding per door een boa uitgeschreven boete of proces verbaal. Die vergoeding is afgeschaft, waardoor de volledige opbrengst van bekeuringen nu rechtstreeks naar de schatkist gaat. De vergoeding is door de gemeente Steenbergen altijd een jaar later verantwoord dan waarop de vergoeding betrekking had (vergoedingen 2012 in 2013, vergoedingen 2013 in 2014 enz.). De vergoedingen over 2014 betroffen € 13.620,-

en worden dus in 2015 verantwoord. Voor deze te ontvangen vergoedingen is in de begroting 2015 en volgende structureel een bedrag van € 30.000,- opgenomen. Derhalve voor 2015 een nadeel van € 16.000,- en structureel van € 30.000,-.

De opbrengst reclamebelasting wordt gebruikt voor de bekostiging van het uitvoeringsprogramma StadHaven. Van deze opbrengst (€ 51.500,-) willen wij vanaf 2016 € 10.000,- gebruiken ter dekking van de kosten voor het inzetten van boa's voor het controleren op fout parkeren in de binnenstad.

Wat gaan we doen in 2016

Jeugd meer betrekken bij de gemeente

Door de gemeenteraad wordt er nu jaarlijks een project waarbij de kinderen uit de groepen 8 van de basisscholen en een groep van 't Ravelijn met elkaar in debat gaan over een aantal actuele thema's. Dit debat wordt op een goede wijze ondersteund door de griffie en raadsleden. Wij stellen vast dat dit in een behoefte voorziet en aansluit bij de beleving van de jeugd in Steenbergen. Ook bereiken wij hiermee een grote groep kinderen. Daarnaast hebben wij de ervaring dat het hebben van een jeugdraad heel veel ambtelijke capaciteit nodig heeft wil dit überhaupt een kans van slagen hebben. Gelet op deze ervaringen stellen wij voor om de komende bestuursperiode dit zogenaamde jeugddebate te koesteren en dit punt uit het raadsprogramma daarmee ingevuld te hebben.

Handhavingsbeleidsplan 2016-2020

Het huidige beleidsplan loopt af in 2016.

Met dit beleidsplan voldoen wij aan de wettelijke criteria uit het Besluit omgevingsrecht en geven wij invulling aan het programmatisch handhaven waarbij de belangrijkste en meest risicovolle zaken als eerste kunnen worden uitgevoerd. Aan de hand van een risicoanalyse zal een prioritering en een capaciteitsraming voor handhavingstaken worden opgesteld. Dit zorgt voor een transparante en onderbouwde verdeling van handhavingstaken met een duidelijke personele capaciteitsraming. Bij de totstandkoming van het huidige Handhavingsbeleidsplan zijn de raadsleden betrokken bij de risicoanalyse en de prioritering.

In het plan van aanpak zal aangegeven worden of dit wederom wenselijk is. In het 1e kwartaal zal een plan van aanpak opgesteld worden. De voorbereidende handelingen om te komen tot het beleidsplan zullen in het 1e, 2e en 3e kwartaal uitgevoerd worden, waarna in het 4e kwartaal de besluitvorming plaatsvindt.

Sunclasspark (€ 12.000,- N eenmalig)

Er is vastgesteld dat de zomerhuizen op het Sunclasspark in strijd met het bestemmingsplan worden gebruikt. Hiertegen wordt handhavend opgetreden. Eveneens wordt er een onderzoek verricht naar de toekomstmogelijkheden van het Sunclasspark. Hierbij staan de volgende scenario's centraal:

- recreatief Sunclasspark
- Sunclasspark als maatschappelijk verantwoorde huisvestingslocatie voor arbeidsmigranten
- het Sunclasspark wordt ontwikkeld binnen de grenzen van het bestaande bestemmingsplan

In het tweede kwartaal van 2015 is het eerste onderzoek op hoofdlijnen afgerond. In 2015 en 2016 wordt het nadere onderzoek uitgevoerd.

Wat mag het kosten?

Programma Bestuur en Veiligheid	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-5.142.303	-5.153.795	-5.148.044	-5.150.555	-5.150.555
Begrotingswijzigingen 2015					
Bijstelling bestaand beleid					
Raad en ondersteuning	-7.950				
College van b&w en ondersteuning	-5.000				
Regionale samenwerking	-36.000				
Brandweer en GHOR	40.000	-25.000	-36.000	-46.000	-66.000
Integrale handhaving	-16.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Nieuw beleid					
Integrale handhaving		-12.000			
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-5.167.253	-5.220.795	-5.214.044	-5.226.555	-5.246.555

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018						
			invoering bezuiniging			
		Bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Exploitatie veiligheidshuis		2.500	2.000	2.000	2.000	2.000
Op de bedrijfsvoering van het Veiligheidshuis wordt m.i.v. 2014 € 2.000,- bespaard.						

Programma Dienstverlening

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Onderzoek doen naar de interne en externe procedures van de dienstverlening en waar nodig aanpassingen doorvoeren.	continu proces	<>
Stimuleren van de afname van digitale producten door:		<>
<i>I. meer digitale producten aan te bieden;</i>		<>
<i>II. Onderhouden van actuele website;</i>	continu proces	<>
<i>III. Een promotiecampagne dienstverlening;</i>		<>
<i>IV. Opzetten van het ondernemersdossier.</i>		<>
Project Beter Contact	continu proces	<>
Diverse acties gemeentelijke website en digitale dienstverlening	continu proces	<>
Invoering basisregistratie personen	december 2014	X
Invoering basisregistratie personen		
In het kader van de modernisering GBA is het afgelopen jaar de wetgeving omtrent de basisregistratie personen (BRP) van kracht geworden. Omdat er na jaren nog steeds geen einde is gekomen aan een aantal discussiepunten, is er nog steeds geen enkele applicatie die deze wetgeving kan ondersteunen. De verwachting is dat dit nog enige tijd zal duren, op dit moment wordt 2018 als beoogd jaar van landelijke invoering gehanteerd. Met de keuze van een nieuw burgerzakensysteem wordt de invoering van de nieuwe wetgeving stap voor stap ingevoerd, te beginnen met de Burgerlijk Stand modules.		

Bijstelling bestaand beleid

Onderhoud applicaties burgerzaken (€ 40.000,- N structureel)

Ten behoeve van iburgerzaken was voor 2015 al rekening gehouden met kosten voor huur van applicaties. In de begroting is abusievelijk nagelaten deze kosten ad € 40.000,- mee te nemen. Dit bedrag, dat aangewend zal worden voor de huur en hosting van Cipers, betreft structurele kosten met ingang van 2015.

Gemeentelijke identiteit (€ 7.000,- N eenmalig)

In de 2e helft van 2015 willen wij een traject starten om te komen tot de vaststelling van de identiteit en het gewenste imago van de gemeente Steenbergen. Een duidelijke identiteit als kernboodschap van de gemeente Steenbergen is tot op heden niet vastgesteld en is nodig om effectief en vanuit een gemeenschappelijk vertrekpunt over de diverse projecten en onderwerpen binnen de gemeente Steenbergen te kunnen communiceren. De vastgestelde identiteit zal als rode draad de diverse acties waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie Promotie Steenbergen met elkaar verbinden.

Het doel van het traject is om gezamenlijk met de gemeenteraad en stakeholders te komen tot een identiteitsbepaling van de gemeente Steenbergen. Wij willen ons in dit traject door

een extern bureau laten ondersteunen, omdat de specifieke kennis die in een dergelijk traject noodzakelijk is niet binnen onze organisatie aanwezig is.

Transitie Regionale Uitvoeringsdiensten

In 2013 zijn aan de algemene uitkering middelen toegevoegd voor de transitie regionale uitvoeringsdiensten. De niet bestede middelen zijn toegevoegd aan de reserve Nog te besteden rijksbijdragen. Per 31 december 2014 resteert hiervan nog € 30.000,-. Voor een eventuele besteding in 2015 wordt dit nu in de begroting opgenomen.

Wat gaan we doen in 2016

Beter contact

In het raadsprogramma is opgenomen dat er een verandering in de grondhouding ten aanzien van de dienstverlening plaats moet vinden van "nee want" naar "ja mits". Vragen en verzoeken moeten kunnen rekenen op een meewerkende en meedenkende gemeente, die zijn afspraken nakomt.

Uit diverse onderzoeken uit het verleden (Benchmarking Publiekzaken, Waar staat je gemeente en een onderzoek van de Kamer van Koophandel) kwam Steenbergen qua

dienstverlening goed voor de dag. Deze resultaten kunnen veelal worden toegewezen aan de levering van onze balieproducten en aan de behandeling van onze klanten op de diverse kanalen. Resultaten uit het verleden geven echter geen garantie voor de toekomst. Om invulling te geven aan het raadsprogramma en om de dienstverlening te optimaliseren zijn we in 2015 gestart met het project Beter Contact.

Doelstelling Project Beter Contact

Het in beeld brengen van de prestaties van de interne en externe dienstverlening van de gehele gemeentelijke organisatie en waar nodig deze te optimaliseren met als doel beter aan te sluiten bij de eisen en wensen van de interne en externe klanten.

Omschrijving

Het project behelst 3 blokken, te weten:

Houding en Gedrag

Een belangrijk onderdeel van de prestatie van de dienstverlening heeft te maken met houding en gedrag van de medewerkers. Hieraan wordt dan ook ruim aandacht geschonken. Hierin ligt ook een belangrijke bijdrage aan het contact met onze klanten. Per slot van rekening willen we tevreden klanten ook al is de boodschap niet leuk.

Plan Do Check Act

Het is belangrijk om inzicht te krijgen in de huidige prestaties en in de gewenste prestaties. Gedurende de looptijd van het project (collegeperiode) zullen er diverse metingen plaats vinden. Op basis van de resultaten wordt bezien of er verbeteringen/veranderingen nodig zijn. Nadat de verbeteringen en aanpassingen zijn geïmplementeerd kunnen er vervolgens weer metingen plaats vinden zodat er sprake is van een proces met een continue monitoring.

Processen

Het is van belang dat er van diverse producten procesbeschrijvingen komen en dat deze door onze LEAN – experts LEAN worden gemaakt. Daarbij zullen wij zoveel als mogelijk rekening houden met uw wens tot minder regelgeving.

Wat gaan we doen

Dienstverlening zowel intern als extern behelst vele aspecten. We hebben ervoor gekozen om te starten met 4 onderdelen:

Kwaliteitshandvest

Dit betreft met name de monitoring van de diverse kanalen waarmee wij contact hebben met onze burgers. Concreet: balie, telefoon, brieven en e-mail en website.

Hiervoor zijn in het kwaliteitshandvest al wel een aantal normen dan wel kwaliteitsindicatoren vastgesteld. Omdat het handvest al weer enige jaren oud is zal er gekeken moeten worden of deze niet moet worden geactualiseerd en moet worden gemoderniseerd. Te denken valt aan normstelling voor het gebruik van social media (facebook/twitter/app's), uitbreiding van het handvest met meer productnormen etc.

Vergunningen

Dit betreft een breed scala aan producten waarbij gedacht kan worden aan omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen, overige vergunningen op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening, drank- en horecaverunningen etc. Aan de hand van de 3 blokken zullen deze producten onder de loep worden genomen en geoptimaliseerd.

Bezwaren

Jaarlijks worden er diverse bezwaren ontvangen welke door de bezwarencommissie of door ons college behandeld wordt. Gelet op de 3 blokken zal niet alleen op het proces rondom bezwaarschriften worden in gegaan maar ook naar het proces voorafgaand aan het proces van het bezwaarschrift.

Meldingen/klachten

Dagelijks komen meldingen dan wel klachten binnen inzake de openbare ruimte maar ook op andere terreinen komen meldingen en klachten binnen. Binnen het project zal het totale proces rondom het binnenkomen en het afhandelen van meldingen inclusief de klantcontacten en terugkoppeling tegen het licht wordt gehouden. Hierbij zullen ook ontwikkelingen worden meegenomen zoals een "buiten beter app".

Klant-vraaganalyse

Met de Dienstverlening willen we vooruit. We willen het voor onze burgers zo transparant mogelijk maken en willen ook vooral in verbinding met de burger blijven. De dienstverlening van Steenbergen moet blijven aansluiten bij de wensen van de inwoners. Doelmatigheid is het uitgangspunt bij de service van de gemeente. De deur staat voor de klant altijd open, maar de organisatie maakt wel bewuste keuzes over de investeringen die zij doet in de dienstverlening. Zoveel mogelijk wordt hierbij de klant betrokken.

Om goed voor de klant te kunnen werken is het noodzakelijk te weten wat de behoeften zijn van onze inwoners en ondernemers. Een klant vraaganalyse ondersteunt hierbij. In het kader "van gemeente naar gemeenschap" en de invulling van de rol van facilitator zou het voor de hand liggen de klant vraaganalyse uit te breiden om de behoeften van onze gemeenschap te inventariseren

Gegevens vastleggen in het Klantcontactstelsel (KCS)

De laatste jaren is er hard gewerkt om te voldoen aan Antwoord@. In dat kader van Antwoord@ was het voornemen om in 2014 de beschikking te hebben over een Klantcontactstelsel (KCS). Het afgelopen jaar is hiermede gestart maar door het ontbreken van vele procesbeschrijvingen en de keuze van onze leverancier om de ontwikkeling van het huidige KCS te stoppen en een nieuw KCS te gaan ontwikkelen is dit project tijdelijk stilgelegd. Het ligt in de lijn van de verwachting dat we in 2016 de beschikking hebben over een KCS.

Via een KCS wordt informatie over transacties en procesverloop uit de backofficesystemen beschikbaar in het KCC. Van het KCS kan de KCC medewerker informatie aflezen uit eerdere klantcontacten, documenten opvragen die gerelateerd zijn aan de (lopende) zaak en statusinformatie over de afhandeling inzien. In het KCS worden door collega's in de gehele organisatie klantcontacten geregistreerd die persoonlijk, telefonisch of schriftelijk hebben plaatsgevonden. Op deze manier is de 1^e lijn continu up-to-date geïnformeerd over de specifieke klantsituatie. Daarnaast kan men in het KCC toetsen of leveringsafspraken met de burger nagekomen worden.

Via PIP/Mijn overheid info aan burgers beschikbaar stellen

Via de persoonlijke internetpagina dan wel via Mijnoverheid (www.mijn.overheid.nl) willen we dat burgers hun gemeentelijke zaken snel en makkelijk kunnen bekijken en regelen. De toegang tot de persoonlijke pagina is strikt persoonlijk. Inloggen kan dan met de DigiD inlogcode.

Wat mag het kosten?

Programma Dienstverlening	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-892.638	-881.106	-895.022	-885.022	-885.022
Begrotingswijzigingen 2015					
Bijstelling bestaand beleid					
Burgerzaken	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Dienstverlening	-7.000				
Vergunningen	-30.000				
Mutaties reserves	30.000				
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-939.638	-921.106	-935.022	-925.022	-925.022

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
			invoering bezuiniging			
		bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Sluiten een dagdeel voor kosteloze huwelijken		1.500	3.200	3.200	3.200	3.200
<p>In 2013 waren er 3 momenten op de maandag dat er kosteloze huwelijken gesloten konden worden. In 2014 is dit teruggebracht naar het minimum van 2 momenten. Tevens wordt er nu een alternatief aangeboden om voor € 80,- een huwelijk af te sluiten. Voor 2015 worden er 40 "alternatieve" kosteloze huwelijken geraamd.</p>						
Balie Gemeente huis		27.500	13.500	13.500	27.500	27.500
<p>Vanaf 2014 is de publieksbalie in het gemeentehuis op dinsdagochtend gesloten. Hierdoor heeft er een bezuiniging op het uitbetalen van de overwerkvergoeding plaatsgevonden, die werd uitbetaald om de bezetting op donderdagavond te realiseren. Een verdere bezuiniging zou gerealiseerd moeten worden doordat er meer digitale producten worden afgenomen maar dat is nog niet het geval.</p>						
Benchmark/monitoring dienstverlening		5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
<p>Voor de benchmark dienstverlening was in de begroting 2013 € 10.000,- per jaar opgenomen. Dit budget wordt nu maar eens in de 2 jaar opgenomen.</p>						
leges rijbewijzen		20.000	15.000	15.000	15.000	15.000
<p>De leges voor het rijbewijs zijn verhoogd van € 32,- naar het landelijk maximum tarief dat ingevoerd is in 2014 van € 38,-. Hierdoor is de opbrengst jaarlijks € 15.000,- hoger.</p>						

Programma Sport en cultuur

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Het overleg met de verenigingen continueren om daarmee het beoogde doel ten aanzien van de kostenreductie te bereiken	continu proces	<>
Met de verenigingen onderzoeken op welke wijze het onderhoud in gezamenlijkheid kan worden opgepakt.	2016	<>
<i>Uitvoeren onderzoek op afstand brengen welzijnsaccomodaties</i>		<>
Een nieuw sportbeleid- en sportaccommodatieplan opstellen.	najaar 2015	<>
<i>Inventarisatie onderdelen sport-accommodatiebeleid en overleg betrokken partijen.</i>		<>
Stimuleren dat inwoners meer gaan sporten door een bredere inzet van de sportcoaches.	2016	<>
Samen met de bibliotheek een voor de gemeente Steenberg en passend bibliotheekvoorzieningsniveau realiseren.	2017	<>
Uitvoering cultuureducatie op scholen	continu proces	<>
Onderzoek vorming beheerstichting sport- en welzijnsactiviteiten (motie P2011/8)	2016	<>
Eindrapportage incl. uitwerkingsplan op afstand brengen gemeentelijke zwembaden	4e kwartaal 2015	<>
Realisatie kunstgras voetbalvereniging NVS	februari 2015	V

Bijstelling bestaand beleid

Onderhoudskosten kunstgras sportvelden (2015 € 10.300,- N, 2016 € 55.000,- N, 2017 € 49.400,- N, 2018 € 43.800,- N, 2019 € 37.500,- N)

Op basis van een motie aangenomen door de raad, krijgen de verenigingen 5 jaar de tijd om 50% van de onderhoudskosten voor hun rekening te nemen. De voor de gemeente blijvende onderhoudskosten voor het onderhoud van de kunstgrasvelden bij vv Steenberg en, vv Kruisland en vv NVS dienen nog in de begroting te worden opgenomen.

Gasverbruik zwembad De Meermin (€ 12.000,- N eenmalig)

Voor de afrekening gasverbruik over 2014 van het zwembad De Meermin moet € 12.000,- worden bijgeraamd. Omdat het voorjaar in 2014 erg koud was, was het noodzakelijk om met behulp van de CV ketel het water op de vereiste temperatuur te brengen. Normaliter kan worden volstaan met de warmte die wordt geleverd door de zonnepanelen.

Sporthal, gemeenschapshuis en foyer 't Cromwiel (€ 20.600,- V eenmalig)

Beheer en exploitatie van Sport- en ontmoetingscentrum 't Cromwiel zijn met ingang van 1 januari 2015 op afstand van de gemeente gebracht en in handen gelegd van marktpartij Hydrasportbeheer b.v.. Als gevolg hiervan valt een groot aantal lasten, behalve de eigenaarslasten, weg bij de gemeente. De nieuwe exploitant voert een risicodragende exploitatie en is hiervoor vanaf januari 2015 verantwoordelijk.

Het voordeel is eenmalig omdat de geplande bezuiniging op de binnensportaccommodaties van uiteindelijk € 60.000,- al in de meerjarenbegroting is verwerkt.

Combinatiefunctionarissen

Middels de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt vanaf 2011 de Decentralisatie-uitkering Impuls Brede scholen, sport en cultuur ontvangen. Met ingang van 2012 worden deze middelen ingezet voor de aanstelling van combinatiefunctionarissen. Niet bestede middelen over enig jaar zijn toegevoegd aan de reserve Nog te besteden

rijksbijdragen. Per 31 december 2014 resteerde hiervan nog € 68.800,-. Voor een eventuele besteding in 2015 wordt dit nu in de begroting opgenomen.

Wat gaan we doen in 2016

Continueren kostenreductie sportaccommodaties (€ 20.000,- N eenmalig)

Met de buitensportverenigingen (een atletiekvereniging en zes voetbalverenigingen) wordt, in goede samenwerking, een traject gevolgd om meer gemeentelijke onderhoudstaken over te dragen aan de verenigingen. Wat de voorzieningen op de sportparken betreft gaat het om de kleedlokalen en de sportvelden. Het per sportpark inzichtelijk maken van de werkelijke kosten plus de taken die de verenigingen op zich kunnen nemen betekent een complex traject voor zowel verenigingen als gemeente. Het is belangrijk om dit traject zorgvuldig te doorlopen. Vanwege die complexiteit is er voor gekozen om het proces in twee delen te knippen. Het eerste deel omvat de overdracht van de kleedaccommodaties op de sportparken. Via een nulmeting wordt het huidige kwaliteitsniveau van de kleedlokalen in beeld gebracht. Op dit moment (mei 2015) is er met de verenigingen vergaande overeenstemming bereikt over de meting van het kwaliteitsniveau van de kleedkamers. Hierbij is ook inzichtelijk gemaakt welk bedrag er nodig is om de kleedvoorzieningen op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Advisering aan de raad over de overdracht van de kleedaccommodaties met financiële en organisatorische consequenties zal na de zomervakantie 2015 plaatsvinden. Na besluitvorming kan gestart worden met de definitieve overdracht van de kleedkamers en het vestigen van de rechten van opstal. Dit zal doorlopen in het eerste kwartaal van 2016. Na de zomervakantie 2015 wordt gestart met onderzoek in hoeverre de eigen verenigingsbijdrage van 50% van de kosten per sportpark haalbaar is. Daarbij wordt in beeld gebracht welke gemeentelijke onderhoudstaken voor de sportvelden de verenigingen op zich kunnen nemen om op die manier de kosten voor de sportparken te verlagen. De consequenties hiervan zijn ingrijpender voor de verenigingen en de gemeente dan bij de overdracht van de kleedlokalen. Zo moeten verenigingen nagaan of zij zich willen bundelen

in een rechtspersoon om op die manier de onderhoudstaken van de sportparken zowel organisatorisch als financieel beter tot stand te brengen. Hierbij zal maatwerk geleverd moeten worden om te trachten tot een optimale overdracht van huidige onderhoudstaken van de gemeente aan de velden te realiseren. Voor de gemeente heeft het overdragen van de onderhoudstaken van de sportvelden naast financiële consequenties ook gevolgen voor de bedrijfsvoering in brede zin.

De voorwaarden voor overdracht van taken aan de eventuele rechtsperso(n)en van de verenigingen worden vastgelegd. Er wordt een juridische check uitgevoerd om na te gaan of een en ander passend is binnen de wet- en regelgeving. Het streven is om hierover in december 2016 een advies voor te leggen aan de raad.

Binnensportaccommodaties

Het beheer en exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is al op afstand van de gemeente ondergebracht. Beheer en exploitatie van Sporthal De Buitelstee in Dinteloord is in 2014 overgedragen aan een lokale exploitant. Exploitatie en beheer van Sport - en ontmoetingscentrum 't Cromwiel in Steenbergen is gebeurd via een aanbestedingsprocedure die in december 2014 officieel is afgerond. De gunning is gedaan aan een marktpartij uit Valkenswaard. Met ingang 1 januari 2015 is de nieuwe exploitant in 't Cromwiel gestart. Monitoring vindt vanaf 2014 en respectievelijk 2015 plaats. Concreet houdt dit in dat er per kwartaal, over eerder indien nodig, overleg wordt gevoerd met de exploitanten van de binnensportvoorzieningen om op die manier de gang van zaken te bewaken en zo nodig bij te sturen.

Gemeentelijke openluchtwembaden

Op de gemeentelijke openluchtwembaden ligt een bezuinigingstaakstelling van totaal € 130.000,-. Op basis van een onderzoeksrapportage wordt in beeld gebracht welke mogelijkheden er zijn om kosten voor de baden te reduceren. Mogelijkheden kunnen liggen in het overdragen van beheer en exploitatie aan een marktpartij, overdracht van taken aan werkgroepen vanuit de samenleving, interne verzelfstandiging door vorming van een stichting waaraan budget beschikbaar wordt gesteld en die beheertaken uitvoert tot de meest vergaande mogelijkheid en dat is sluiting van de baden. Deze mogelijkheden worden in beeld gebracht met financiële, organisatorische, juridische en personele consequenties. In de

eerste helft van 2015 vindt hiervoor overleg plaats met de chefs van de zwembaden en met de werkgroepen die inmiddels vanuit de samenleving zijn ontstaan. Advisering aan de raad gebeurt eind 2015. In het daaropvolgende jaar volgt de uitwerking van de gekozen vorm van toekomstig beheer en exploitatie van de gemeentelijke openluchtzwembaden.

Opstellen van een nieuw sportbeleid- en sportaccommodatieplan

Om tot een goed gedragen sportbeleid te komen wordt in de periode september - december 2015 gestart met het inventariseren van informatie (ontwikkelingen, Landelijk en provinciaal beleid, good practises, lokale situatie, demografische ontwikkeling, mogelijke verbindingen met recreatie enzovoorts). In die periode wordt eveneens overleg gestart met een breed scala van partijen. Gedacht moet worden aan sportverenigingen, partijen in de zorg, sportscholen, recreatiebedrijven, en inwoners. Met deze input wordt in januari 2016 gestart met het schrijven van het concept sportbeleidsplan. Dit concept wordt eerst teruggekoppeld met de partijen waarmee overleg is gevoerd om draagvlak voor het beleid te creëren. Vervolgens wordt het conceptbeleid in juli 2016 voorgelegd aan college en raad.

Stimuleren van sport- en beweegdeelname van inwoners via inzet sportcoaches.

In het najaar van 2015 wordt een onderzoek gedaan naar de huidige sport- en beweegdeelname van de inwoners van Steenbergen. De input uit dit onderzoek is nodig om in 2016 een Plan van Aanpak op te stellen met organisatorische en financiële consequenties om via de inzet van de sportcoaches de inwoners te stimuleren tot sport- en beweegdeelname. Het Plan van aanpak wordt in samenspraak met inwoners, verenigingen en overige partijen vormgegeven. Gestreefd wordt om het Plan van Aanpak in het laatste kwartaal van 2016 aan de raad voor te leggen.

Cultureel erfgoed (€ 25.000,- N eenmalig)

In de door de raad vastgestelde Nota Cultureel Erfgoed 2010-2020 is de visie aangaande het culturele erfgoed van de gemeente

Steenbergen beschreven. In het kader van de uitwerking van de nota is de afgelopen jaren gewerkt aan een inventarisatie, in de vorm van een erfgoedkaart. De inventarisatie geeft inzicht in het binnen de gemeentegrenzen aanwezige en te verwachten materiële erfgoed. Samen met enkele wetswijzigingen biedt de reeds uitgevoerde inventarisatie een belangrijke basis voor een nieuwe nota die ingaat op:

- de plaats die het materieel erfgoed inneemt
- het gewenste beschermingsniveau van het erfgoed
- de inzet op die bescherming
- de rolverdeling van de verschillende partij, waaronder die van de gemeente
- een actualisatie van het uitvoeringsprogramma Cultureel erfgoed 2017-2020

Het materiële erfgoed is verdeeld in twee thema's, cultuurhistorie (bovengrondse waarden) en archeologie (ondergrondse waarden).

Gezien het belang van het creëren van draagvlak voor het erfgoed wordt de verdere invulling van de wijze waarop en de mate waarin bescherming wenselijk is interactief bepaald. Participatie van de diverse belanghebbenden gebeurt door raadpleging. Vaststelling van de nota staat gepland voor het mei van 2017.

Versterken culturele leven en behoud voorzieningen

Bibliotheek

De eerder ingezette bezuinig van € 100.000,- heeft gevolgen voor de bibliotheek. De bezuiniging moet in 2017 gerealiseerd zijn. Samen met de bibliotheek wordt in 2016 gezocht naar een voor de gemeente Steenbergen passend bibliotheekvoorzieningsniveau en de bijbehorende realisatie. Hierbij is de door de raad vastgestelde regionale visie op het Bibliotheekbeleid het uitgangspunt. In 2016 volgt een intensief proces waarin samen met de bibliotheek de uitgangspunten voor een bij de gemeente Steenbergen passend bibliotheekvoorzieningsniveau voor de middellange termijn wordt bepaald. Dit gebeurt in nadrukkelijke samenwerking met de gemeenten Woensdrecht en Bergen op Zoom. Binnen deze Brabantse Wal gemeenten wordt de bibliotheekvoorziening ingevuld door de Bibliotheek Het Markiezaat. Belangrijk is dat er

overeenstemming wordt bereikt met alle partijen over de uitgangspunten. De raad wordt uiterlijk in juli 2016 geïnformeerd over de stand van zaken van het proces. Besluitvorming over het toekomstige bibliotheekvoorzieningsniveau volgt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2017.

Culture voorzieningen en cultuurpromotie De gemeente Steenberghe streeft naar:

- een grotere betrokkenheid van inwoners, met name jongeren, aan het culturele leven
- kennisbevordering bij haar inwoners op het gebied van lokale cultuur en historie
- het zo veel mogelijk behouden van de culturele voorzieningen
- het versterken van de sociale samenhang

Door middel van een cultuurpromotiecampagne wordt ingezet op de realisatie van deze doelstellingen.

Het proces kan alleen maar slagen als het culturele veld hierbij wordt betrokken, omdat veel culturele initiatieven ontstaan vanuit de eigen kracht van de inwoners, verenigingen en stichtingen. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol. In samenspraak met het culturele veld wordt in 2016 een plan van aanpak opgesteld voor de promotiecampagne. In oktober 2016 wordt de raad geïnformeerd over het plan van aanpak. 2017 en volgende jaren staan in het teken van de uitvoering van de promotiecampagne.

Cultuureducatie op scholen

Cultuureducatie is van wezenlijk belang om ieder kind een basis voor een inspirerend en betekenisvol leven te bieden. Dit is ook een belangrijke ambitie vanuit de Kunst- en Cultuurnota 2014-2017. Kunst en cultuur biedt het individuele kind een verruimde blik en creatieve vaardigheden om in te spelen op veranderingen. Dit zijn belangrijke vaardigheden die ontwikkelingskansen voor jeugd verscherpen. De plek bij uitstek om zoveel mogelijk kinderen in aanraking te brengen met cultuur is het basisonderwijs. Cultuureducatie op scholen wordt gestimuleerd conform het beleid, middels een subsidieregeling. De jaren 2016 en 2017 staan in het teken van de uitvoering van de regeling.

Beheer Weet waar je woont

In 2015 hebben we de online game 'Weet waar je woont' gelanceerd. Dit is een spel voor de

basisschoolleerlingen van groep 7 en 8 met name over de cultuurhistorie van de gemeente. De komende jaren wordt er aandacht besteed aan het beheer. Tevens worden er nieuwe verbindingen gelegd met de bibliotheekvisie en natuureducatie. De nieuwe verbindingen komen mede tot stand doormiddel van het opstellen van nieuwe vragen. Het opstellen van deze nieuwe vragen gebeurt onder meer in overleg met de betrokken scholen. Verder worden nieuwe gebouwen ontworpen die de spelers kunnen bouwen met de verzamelde punten. Toevoeging van nieuwe elementen zorgt ervoor dat de game interessant blijft. Ook wordt ingezet op communicatie van de game middels social media waarmee ook aandacht is voor nieuwe ontwikkelingen en inzicht kan worden verkregen in de wensen van de gebruikers. De game wordt ook door middel van andere instrumenten interessant gehouden. Zo wordt er een jaarlijkse quiz 'schoolstrijd' gehouden en zijn andere instrumenten nog in ontwikkeling. Wat betreft beheer van het spel wordt in het derde kwartaal van 2017 bezien of financiering van de beheerorganisatie van het spel nog steeds noodzakelijk is. Indien nog middelen nodig zijn worden deze meegenomen in de begroting 2018.

Wat mag het kosten?

Programma Sport en Cultuur	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-2.110.796	-1.982.510	-1.898.583	-1.828.958	-1.828.958
Begrotingswijzigingen 2015	-7.500				
Saldo na wijziging	-2.118.296	-1.982.510	-1.898.583	-1.828.958	-1.828.958
Bijstelling bestaand beleid					
Sportparken	-81.469	-100.682	-102.257	-103.932	-39.882
Zwembaden	-12.050				
Binnensportaccommodaties		14.375			
Kunst en cultuur	-1.000				
Muziekonderwijs	400				
Sociaal maatschappelijke accommodaties	20.648				
Mutaties reserves	68.800				
Nieuw beleid					
Sportparken		-20.000			
Kunst en cultuur		-30.000	-3.500		
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-2.122.967	-2.118.817	-2.004.340	-1.932.890	-1.868.840

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
			invoering bezuiniging			
		bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Kostendeckende exploitatie buitensportaccommodaties	240.000	17.000	60.000	120.000	180.000	
In 2015 is het sportpark de Heen verkocht. Hierdoor is een bezuiniging van € 17.000,- gerealiseerd. Daarnaast zijn op dit moment de gesprekken met de verenigingen gaande om de kleedlokalen aan hen over te dragen. De verwachting is dat dit half 2015 zal worden gerealiseerd. De bezuiniging dat hierdoor kan worden gerealiseerd bedraagt € 43.000,-. In 2016 zal met de verenigingen het gesprek gestart worden om de verdere bezuiniging te gaan invullen. De verwachting is dat dit in 2017 kan worden afgerond. Voorlopig wordt er nog vanuit gegaan dat in 2019 de totale bezuiniging van € 240.000,- zal worden gerealiseerd.						
Exploitaite Zwembaden	141.000	51.400	97.668	141.000	141.000	
De bezuiniging van € 51.400,- voor 2015 is grotendeels gerealiseerd door een verhoging van de tarieven en diverse wijzigingen in de bedrijfsvoering van beide zwembaden. Momenteel worden diverse exploitatiemogelijkheden onderzocht in relatie tot de mogelijkheid om de bezuinigingsdoelstelling te halen.						
Kostendeckende verhuur binnensportaccommodaties	60.000	33.200	56.375	60.000	60.000	
Bij sporthal De Buitelstee is met ingang van 2014 een bezuiniging gerealiseerd van € 25.000,- per jaar. In 2014 is op de exploitatie van sporthal 't Cromwiel € 21.375,- bezuinigd. Naast deze bezuiniging ontvangt de gemeente vanaf 2015 de huur die de nieuwe exploitant, zijnde € 10.000,- betaald. Totale bezuiniging in 2016 is € 31.375,- + € 25.000,- = € 56.375,-.						
Huurverhoging 't Cromwiel	5.000	3.200	3.500	5.000	5.000	
We gaan er vanuit dat door de nieuwe exploitatieopzet vanaf 2015 de bezuiniging behaald wordt.						
Bezuiniging subsidie bibliotheek	100.000	46.650	66.000	100.000	100.000	

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018

Dit betreft een algemene bezuiging van € 100.000,- op de exploitatie van de bibliotheek. Hiervan is in 2015 € 46.650,- gerealiseerd.

Programma WMO en Jeugd

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Opstellen van een kadernota om stimuleringssubsidies te verstrekken om de samenwerking tussen ondernemers, particulieren en (welzijns)instellingen te vergroten.	2015-12	<>
Ontwikkeling van sociale wijkteams	2015-12	<>
Transformatie Jeugd en WMO	continu proces	<>
Vraagwijzer Steenbergens door te ontwikkelen zodat dit loket als integrale toegang voor de transitie gebruikt kan worden.	2016	<>
Indicatoren ontwikkelen waardoor er inzicht is in de financiële stand van zaken en de risico's is met betrekking tot de decentralisaties.	2015-06	<>
Samenhang in Welzijnswerk	2016	<>
Ontwikkelen algemene voorzieningen WMO	continu proces	<>
Aanbesteding hulpmiddelen WMO	2015-08	<>
Aanbesteding kleinschalig collectief vervoer	2015-08	<>
Samenwerking/afstemming leerlingenvervoer in de regio	2015-10	<>
Middels regionaal overleg de beschikbaarheid van het busvervoer op peil houden.	2015-11	<>
Continuering van de ondersteuning voor het project Veilig Honk	continu proces	<>
Evaluatie peuterspeelzaalwerk	2015-02	V
Actualisatie alle budgetsubsidies	2015-12	<>

Bijstelling bestaand beleid

Peuterspeelzalen/huuropbrengst (€ 8.000,- V, structureel)

In de begroting is nog geen rekening gehouden met de huurinkomsten van peuterspeelzaal Pippi. Per saldo levert dit een extra inkomst op van € 8.000,-.

Extra subsidie peuterspeelzalen (€ 68.500,- N m.i.v. 2016 structureel)

Het peuterspeelzaalwerk neemt in Steenbergens een belangrijke plaats in. Vanaf 2014 subsidieert de gemeente het peuterspeelzaalwerk alleen nog maar op basis van haar wettelijke taak om extra educatie aan te bieden aan de zogenoemde doelgroepkinderen (kinderen met een ontwikkelingsachterstand). De subsidie aan het peuterspeelzaalwerk werd hierdoor verlaagd van € 330.650,- naar € 234.170,-. Samenwerking met de kinderopvang zou vanaf 2014 ook bij

minder subsidie tot een kostendekkende exploitatie van het peuterspeelzaalwerk moeten leiden. Door het faillissement van kinderopvangorganisatie Toerdeloo is die samenwerking onvoldoende tot zijn recht gekomen. Reden waardoor de financiële positie van de Stichting Peuterspeelzalen negatief is geworden Het peuterspeelzaalwerk heeft samen met kinderopvangorganisatie Zo een plan aangeleverd voor exploitabele peuteropvang in Steenbergens. Op basis hiervan gaat de gemeente subsidie verstrekken voor voorschoolse educatie voor 63 doelgroepkinderen plus voor 2 dagdelen peuterspeelzaalwerk voor kinderen van eenverdieners. Totaal betekent dit vanaf 2015 een structurele extra subsidie van € 68.495,- per jaar.

Formatie-uitbreiding door 3 decentralisaties (budgettair neutraal)

Door de toename van werkdruk door de uitvoering van de 3 d's bestaat behoefte aan

extra formatie. Hierover is de gemeenteraad in een raadsmededeling van 14 januari 2015 geïnformeerd. Deze uitbreiding (2,8 fte zijnde 2 fte beleidsmedewerker en 0.8 fte medewerker administratieve ondersteuning) wordt hierbij financieel in de budgetten ingepast. Een bedrag van € 145.600,- dat als uitvoeringsbudget in de budgetten van WMO en jeugdzorg is opgenomen wordt hieruit vrijgemaakt en toegevoegd aan het organisatiebudget (kostenplaats beleid).

Lagere kosten kleinschalig collectief vervoer (€ 47.300,- V 2016, € 42.900,- V 2017, € 38.600,- V 2018, € 32.000,- V 2019)

Per saldo resulteren de daling van het vervoersvolume en de stijging van het kostenniveau voor de gemeente Steenbergen in een structureel lagere bijdrage. Vanaf 2016 wordt een afname verwacht van het aantal ritten. Dit komt doordat in de nieuwe vervoersovereenkomst actief gestuurd wordt op regulier openbaar vervoer wanneer dat mogelijk is. Daarnaast is in voorgaande jaren effectief actie genomen op het oneigenlijk gebruik van de deeltaxi. Dit heeft vooral betrekking op het vervoer naar dagbesteding dat door instellingen verzorgd moet worden.

De aanbesteding KCV loopt op dit moment, tevens zal er vanaf 2016 een andere manier van tariefberekening worden gehanteerd (van zone naar km). Door deze ontwikkelingen kan mogelijk de gemeentelijke bijdrage voor KCV gaan veranderen vanaf 2016. Bij de bestuursrapportages zal worden gerapporteerd over de bovenstaande ontwikkeling.

Diverse niet afgewikkelde éénmalige zaken voorgaande jaren

In voorgaande jaren zijn voor diverse éénmalige zaken middelen beschikbaar gesteld. Voor de dekking van de kosten van deze éénmalige zaken zijn reserves gevormd of geschiedt de dekking middels een bestaande reserve. Per 31 december 2014 zijn een aantal zaken nog niet of nog niet geheel uitgevoerd. Deze zaken ,waarvan verwacht wordt dat ze in 2015 zullen uitgevoerd, dienen nog op de begroting te worden gebracht. Voor het programma WMO en Jeugdzorg betreft het de volgende zaken:

- Project verslavings- en jeugdproblematiek € 10.000,-, dekking reserve éénmalige zaken 2013

- Project dementievriendelijke gemeente € 3.900,-, dekking reserve éénmalige zaken 2013

Wat gaan we doen in 2016

Evaluatie Brede Scholen

In 2010 hebben we een nota Brede Scholen 2010-2015 opgesteld om ervoor te zorgen dat er in iedere kern een brede school (als concept) ontwikkeld werd om kinderen in staat te stellen tot betere onderwijsprestaties en als gevolg daarvan een betere positie op de arbeidsmarkt te bereiken. Ook de wens van leefbaarheid in de kernen en het versterken van de burger in zijn zelfredzaamheid (eigen kracht) is een gewenst effect. We evalueren de stand van zaken.

Onderzoek stimuleren vrijwilligers en mantelzorgers (€ 10.000,- N eenmalig)

Er wordt een onderzoek uitgevoerd samen met het Steunpunt Mantelzorg en het Vrijwilligers Informatiepunt hoe een beter bereik van de mantelzorgers gerealiseerd kan worden en hoe inwoners tot meer vrijwilligerswerk gestimuleerd kunnen worden.

Uit het onderzoek volgen aanbevelingen die leiden tot een groter aanbod van vrijwilligers en betere ondersteuning van mantelzorgers. Wanneer deze aanbevelingen vervolgens uitgewerkt zijn, heeft de gemeente Steenbergen een grotere groep vrijwilligers die ingezet kan worden bij de ondersteuning van kwetsbare personen en in het reguliere verenigingsleven; Mantelzorgers weten waar zij ondersteuning kunnen krijgen en voelen zich ondersteund waardoor intensievere zorg uitgesteld is. Ook situaties van ontspoorde zorg zijn daarmee voorkomen. Het beroep op individuele maatwerkvoorziening neemt af omdat mantelzorgers de zorg langer volhouden en vrijwilligers ook in een behoefte voorzien.

Onderzoek laaggeletterdheid (€ 5.000,- N eenmalig)

In Steenbergen is er sprake van een relatief laag opgeleide beroepsbevolking, nl. 36% van de beroepsbevolking 15-65 jaar. (bron CBS. beroepsbevolking: gemeente, peildatum 2013). Laaggeletterdheid is er oorzaak van

dat mensen niet of in onvoldoende mate kunnen deelnemen aan de maatschappij. Laaggeletterdheid heeft op alle levensgebieden van een burger invloed. Van het lezen van een bijlsluit van medicijnen, tot het deelnemen aan activiteiten waarvoor je je schriftelijk moet opgeven of het lezen van een werkinstructie op het werk. Een onderzoek moet aantonen wat de situatie in Steenberg is, welke blinde vlekken er zijn in het aanbod om laaggeletterdheid te bestrijden en welke partners samen met de gemeente in beeld zijn om laaggeletterdheid te agenderen en aan te pakken. Hiervoor zullen we een vooronderzoek door de Stichting Lezen & Schrijven laten uitvoeren. Wij zullen u over de resultaten van het onderzoek uiterlijk in december 2016 informeren. Mocht er aan de hand van het onderzoek middelen nodig zijn om tot uitvoering te komen, dan zullen wij dit via de reguliere planning- en control cyclus opnemen.

Samenhang in Welzijnswerk (2015 en 2016 € 10.000,- N)

Samenhang in welzijnswerk is een overlegstructuur met als doel om te komen tot een vernieuwde wijze van werken en samenwerken en een samenhangend aanbod van welzijnsactiviteiten te organiseren. Dit aanbod moet passen bij de verschillende kernen van Steenberg. We doen dit door jaarlijks een aantal gezamenlijke projecten te laten uitvoeren door de welzijnspartners. Hierdoor kan er een beter product geleverd worden. Voorbeelden hiervan zijn Integrale dagbesteding en mantelzorgondersteuning. Het project wil ook een beweging realiseren (transformatie) waarbij we de burger meer van algemene voorzieningen laten gebruik maken dan van individuele maatwerkvoorzieningen. Individuele maatwerkvoorzieningen kosten meer geld, tijd en energie en daarom is de beweging richting de algemene voorzieningen van belang om grip te kunnen houden op de budgetten in de WMO, Jeugdwet en Participatiewet. Samenhang in welzijnswerk moet er ook aan bijdragen dat burgers versterkt worden in hun eigen kracht om problemen en hulpvragen op te lossen. Om op een vernieuwende wijze te kunnen gaan werken is er financiële ruimte nodig om pilots te starten.

Dementievriendelijke gemeente

In 2012 heeft de gemeente Steenberg aangegeven dementievriendelijk te willen worden en besloten deel te nemen aan het project Dementievriendelijke gemeente met een looptijd van 2012-2015. Een dementievriendelijke gemeente heeft als doel een inclusieve samenleving, waarin de snel groeiende groep personen met dementie onderdeel uit kunnen blijven maken van hun eigen woon- en leefomgeving. In 2016 wordt er onder andere ingezet op: bewustwording bij winkeliers, recreatieve activiteiten voor personen met dementie en hun mantelzorgers, het uitwerken van een protocol betreffende dwaalgedrag, het uitdragen van goede voorbeelden in de regio en het geven van voorlichting over dementie.

Transformatie Wmo (€ 40.000,- N 2016, € 30.000,- N 2017)

Door het verzorgen van informatie over de veranderingen in de zorg via onder andere de ONS-campagne worden onze inwoners doordrongen van de boodschap dat de verantwoordelijkheid van de gemeente en anderen van "zorgen voor" verandert in 'zorgen dat'. We zoeken daarvoor nadrukkelijk naar samenwerking met aanbieders en andere relevante partijen waardoor dezelfde boodschap wordt verteld. We willen een samenwerking gericht op partnership tot stand brengen. Daarnaast zijn middelen beschikbaar voor het uitschrijven van een prijsvraag onder onze inwoners om te komen met innovatieve ideeën om de transformatie vorm te geven. Ook zijn middelen beschikbaar voor het stimuleren van projecten om mensen langer zelfstandig te laten wonen, nu het niet langer vanzelfsprekend is dat wanneer je ouder wordt je in een verzorgingshuis kunt gaan wonen.

Ontwikkelen algemene voorzieningen

Op grond van de ervaringen in 2015 met de nieuwe taken begeleiding en kortdurend verblijf worden nieuwe algemene en collectieve voorzieningen ontwikkeld waarvan elke inwoner van de gemeente Steenberg in principe gebruik kan maken. Dit wordt in samenwerking met aanbieders van zorg- en welzijn uitgevoerd, waarbij ook nadrukkelijk wordt bekeken hoe op de vraag van de burger ingespeeld kan worden.

Door het ontwikkelen van algemene en collectieve voorzieningen wordt het beroep

op individuele maatwerkvoorzieningen geremd. Bekend is dat er altijd een groep inwoners zal zijn die tijdelijk of structureel extra ondersteuning nodig heeft.

Versterken samenwerking en vormgeven netwerken

Door het versterken van de samenwerking met de aanbieders van zorg en welzijn en de samenwerking van aanbieders onderling wordt een samenhangend aanbod gecreëerd waarbij veel ondersteuningsvragen van de burger worden opgelost door inzet van het voorliggende veld. Dit vraagt afstemming tussen gemeente en aanbieder en tussen aanbieders onderling waarbij de gemeente de regie voert en stimuleert dat de ondersteuning rondom de klant wordt georganiseerd.

Prijsvraag vernieuwing transities

Een prijsvraag uitschrijven waarbij inwoners, instellingen en andere geïnteresseerden uitgenodigd worden om op een vernieuwende wijze de uitgangspunten van de transities tot zijn recht laten komen.

Langer zelfstandig wonen

Het starten van een project in kader van het langer zelfstandig wonen van onze inwoners en met name ouderen. Op het moment dat de gemeente wordt benaderd door initiatiefnemers wordt bekeken wat de rol van de gemeente kan zijn om dergelijke projecten te stimuleren. Hierbij streven wij naar een integrale aanpak waarmee met de projectontwikkelaars en woningcorporaties gebouwd wordt aan evolutief wonen met verschillende woonzorgconcepten voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw met inzet van technologie, diensten en mensen zelf waarmee ouderen langer zelfstandig kunnen wonen. Daarmee geeft het een antwoord op de wens maar inmiddels ook noodzaak van mensen om langer thuis te wonen.

Integrale Toegang (Vraagwijzer Steenberg doorontwikkelen)

De gemeente dient de toegang te organiseren, zodat inwoners, die ondersteuning nodig hebben op het gebied van zorg, welzijn, opvoeding, inkomen, werk etc worden geholpen bij het verkrijgen van de juiste ondersteuning. Hierbij wordt allereerst ingezet op het versterken van de eigen kracht en de

inzet van het eigen netwerk. De gemeentelijke voorzieningen dienen daarbij gezien worden als vangnet.

Resultaten voor inwoners zijn:

- dat men bij hulpvragen m.b.t. het sociaal domein, dichtbij een laagdrempelige, eenduidige integrale toegang en één aanspreekpunt heeft
- door de hulpverlening op elkaar af te stemmen, kan de ondersteuning korter, minder intensief zijn
- dat inwoners maar eenmalig gegevens hoeven te verstrekken en dat deze informatie zorgvuldig, vertrouwelijk en volgens de privacyvoorschriften behandeld wordt
- dat inwoners eenvoudig de voortgang van de afwikkeling van hun vraag kunnen volgen
- klanten tevreden zijn over de dienstverlening

In 2015 zijn we gestart met de Integrale Toegang waarbij er sprake is van een opstartfase met nieuwe taken, mensen en middelen. Dit jaar is vooral bedoeld geweest om een basis te leggen om de Integrale Toegang goed in te richten. Werkprocessen, samenwerkingsafspraken en onder andere monitoring zijn of worden ingericht. In 2016 moet er een volgende stap gezet worden in de afstemming van de samenwerking op de Brabantse Wal om de inwoners op de Brabantse Wal met een hulpvraag in het sociaal domein te ondersteunen bij het inzetten van de eigen kracht, participatie en preventie. Naar verwachting is dit een traject van meerdere jaren dat vooral ook een verandering in de mindset van burgers en overheid moet opleveren. We zullen hier ook blijvend aandacht op moeten vestigen en onze communicatiestrategie hierop aanpassen. De stip die we op de horizon zetten voor een afgestemde Integrale Toegang is eind 2018.

Nota Volksgezondheid 2017-2020

Het huidige beleid volksgezondheid wordt in 2016 geëvalueerd aan de hand van de vastgelegde speerpunten: voorkomen en bestrijden van overgewicht, stimuleren van bewegen, voorkomen van schadelijk alcoholgebruik, PR en voorlichting, en preventie bij depressie en angststoornissen. Tevens wordt er een inventarisatie gedaan van actuele gezondheidsrisico's en knelpunten. De raad zal betrokken worden bij deze evaluatie en inventarisatie.

In de nieuwe nota Volksgezondheid voor de periode 2017-2020 worden speerpunten vastgelegd met betrekking tot de gezondheid, het welzijn, de veiligheid en de participatie van alle burgers van de gemeente Steenbergen. De aansluiting bij de ontwikkelingen in het sociaal domein staat centraal en het op een integrale wijze benaderen van gezondheid. Bijzondere aandacht gaat steeds uit naar burgers die op basis van gezondheidsrisico's kwetsbaarder zijn. In het vierde kwartaal van 2016 wordt de nota Volksgezondheid 2017-2020 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Transformatie jeugdzorg

Op 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe wet op de jeugdzorg. Na een periode van voorbereiden op deze transitie is vanaf dit moment de daadwerkelijke transformatie de belangrijkste opgave. Zorgen dat de ondersteuning en zorg aan jongeren anders worden georganiseerd zodat deze beter aansluit bij de vraag van ouders en jeugd en binnen de financiële kaders blijft. Deze transformatie zal tot 2017 plaatsvinden, in 2017 moeten de eerste resultaten zichtbaar worden van het daadwerkelijk anders organiseren. Deze transformatie zal lokaal en regionaal in het projectteam worden opgepakt. Voor jeugd is transformatie het grootste onderdeel en zullen ook de landelijke en regionale ontwikkelingen en noodzakelijke acties leidend zijn. Het is een constant proces waar op onderdelen op geopereerd zal moeten worden.

Wat mag het kosten?

Programma WMO en Jeugd	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-6.747.011	-6.719.796	-6.696.013	-6.689.979	-6.689.979
Begrotingswijzigingen 2015					
Bijstelling bestaan beleid					
Voorschoolse voorzieningen	6.330	-62.129	-62.129	-62.129	-62.129
Maatschappelijke begeleiding en advies	-12.400				
WMO	60.600	47.300	42.900	38.600	32.000
Volksgezondheid	-10.000				
Jeugd	55.000				
Mutaties reserves	13.900				
Nieuw beleid					
Maatschappelijke begeleiding en advies		-25.000			
WMO		-40.000	-30.000		
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-6.633.581	-6.799.625	-6.745.242	-6.713.508	-6.720.108

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
			invoering bezuiniging			
		bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Schoolbegeleiding		41.000	17.000	41.000	41.000	41.000
De diensten van de schoolbegeleidingsdienst dienen vanaf het schooljaar 2015/2016 door de school zelf afgenomen en betaald te worden. Het gehele schooljaar 2014/2015 zijn de scholen hiervoor nog wel ondersteund.						
Subsidie maatschappelijk werk		7.384	2.000	4.000	7.384	7.384
Het betreft een bezuiniging van 3% op het subsidie bedrag						
Algemene bezuiniging SWOS		3.825	1.100	3.825	3.825	3.825
In 2 jaar wordt een bezuiniging van 3% op het subsidie bedrag gerealiseerd.						
Algemene bezuiniging op GROGZ		8.150				
Vooralsnog is er nog geen bezuiniging van de GROGZ opgenomen.						
Algemene bezuiniging thuiszorg West-Brabant		6.570	6.570	6.570	6.570	6.570
De bezuiniging is in de begroting 2015 gerealiseerd.						
Subsidie St. Slachtofferhulp		5.139	-	-	-	-
Voorgesteld wordt om de bezuiniging op de subsidie St Slachtofferhulp niet te realiseren.						

Programma Recreatie, Economie en Participatie

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
De komende vier jaar blijvend investeren wat betreft ambtelijke capaciteit als middelen in de projecten Waterpoort, Brabantse Wal en Landschappen van Allure.	continu proces	<>
De ingezette ontwikkeling van de haven Steenberg en afronden, zodat deze een aantrekkelijke (toeristische) ontmoetingsplaats wordt.	2015-12	<>
Een onderzoek naar de ontwikkelingsmogelijkheden van de havenkom Dinteloord	2016	<>
Ontwikkelen van een recreatieve kansenkaart.	2017	<>
Onderzoek naar de mogelijkheden van de combinatie zorg en toerisme en de ontwikkelingsmogelijkheden voor deze sector.	2016	<>
Onderzoek hoe d.m.v. samenwerkings- en ontwikkelingsmogelijkheden nieuwe impulsen en initiatieven gecreëerd kunnen worden voor de toegangspoorten voor recreatie en toerisme	continu proces	<>
Stimuleren dat er camperplaatsen aangelegd worden.	2015-11	<>
Actualiseren van het economisch beleidsplan (inclusief motie B2014/4 vergroting economische slagkracht)	2015-03	V
De samenwerking in de regio met Rewin, BOM, Strategic Board en AFC intensiveren. Daarnaast ondersteunen wij een actieve acquisitie om nieuwe bedrijven aan te trekken die werkgelegenheid met zich meebrengen.	continu proces	<>
Een groene en stijlvolle inpassing van de uitbreiding Reinierpolder I realiseren.	2016	<>
Samen met ondernemers onderzoeken en ontwikkelen hoe het lokale ondernemerschap versterkt kan worden.	continu proces	<>
Zorgen voor voldoende en kwalitatief goed zoet water voor de agrarische sector.	2017	<>
Samen met de agrarische sector onderzoeken hoe nieuwe agrarische activiteiten in combinatie met zorg, recreatie en duurzame energie gestimuleerd kunnen worden.	2016	<>
Samen met de branche-organisaties het concept "Het Nieuwe Winkelen" uitwerken.	2015-12	<>
Het reguliere bedrijfsleven wordt gestimuleerd om arbeidsplaatsen te creëren.	continu proces	<>
Er wordt een breed programma opgezet waarbij elke burger kansen krijgt.	continu proces	<>
Het oprichten van een 'ontwikkelbedrijf' voor alle doelgroepen onder de participatiewet dat gebruik maakt van het lokale Brabantse Wal netwerk en bij voorkeur gebruik maakt van dat netwerk.	2016	<>
Agro & Foodcluster Nieuw-Prinsenland (AFC)	continu proces	<>
Gebiedsontwikkeling Waterpoort	continu proces	<>
Lange termijn visie biobased economy (motie P2014/4)	2014/2015	V
Gemeentelijk minimabeleid (motie P2014/7)	2015-11	<>
Alle regelingen voor minima in beeld brengen uiterlijk 1 maart 2015 (motie december 2014)	2015-4	>
Samen met ondernemers de haalbaarheid toetsen van een ijsbaan op de Markt in Steenberg en bij positief resultaat deze realiseren (motie januari 2015)	2015-09	<>
Ontwikkeling hotellocatie Reinierpolder I	2016	<>

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning
Alle regelingen voor minima in beeld brengen uiterlijk 1 maart 2015 (motie december 2014)	
De Raad heeft verzocht voor 1 maart 2015 een nota te verstrekken met alle regelingen voor hen die vallen onder de minima. Om al onze (collectieve) minimaregelingen die van rijkswege zijn vervallen, participatiewet proof te maken was meer tijd nodig. De minimaregelingen zijn inmiddels allen vastgesteld. De intentieverklaring met Stichting leergeld is ook inmiddels getekend. Het stuk zal zoals afgesproken in juni worden aangeboden aan de raad.	

Bijstelling bestaand beleid

Algemene uitgaven WWB / Bijdrage ISD Brabantse Wal (2015 € -, vanaf 2016 € 158.400,- N structureel)

De totale begroting van de ISD Brabantse Wal is in 2016 ten opzichte van 2015 met € 533.000,- gestegen, voornamelijk door een toename van de personeelslasten. De stijging in klantenaantallen heeft enorme invloed op de hoeveelheid werk dat binnen de ISD moet worden verricht. Op basis van een werklastberekening is een benodigde formatie berekend en hieruit bleek een tekort van ruim 18 fte. Dit tekort wordt momenteel ingevuld door tijdelijke inhuur. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een uitbreiding van de vaste formatie alsmede een uitbreiding van de flexibele schil. Het aandeel van de gemeente Steenbergen als gevolg van deze extra personeelskosten bedraagt € 82.200,-. De kosten van de ISD worden op basis van het klantenaantal verdeeld over de drie gemeenten. Ten opzichte van 1-1-2014 steeg het aantal klanten met 179 per 1-1-2015. Hiervan komen er 54 voor rekening van de gemeente Steenbergen. Door deze naar verhouding sterke stijging neemt ook ons aandeel in de organisatiekosten toe, nl met € 76.200,-. De totale toename van ons aandeel in de organisatiekosten komt hierdoor met ingang van 2016 op € 158.400,-.

Sociale werkvoorziening / Bijdrage WVS-groep (€ 90.300,- V structureel)

De bijdrage in de begroting is gebaseerd op een door het WVS opgestelde begroting van april 2014. In de loop van 2014 zijn er diverse ontwikkelingen geweest die aanleiding geweest zijn voor het opstellen van een nieuwe begroting. Deze begroting dateert van oktober 2014, te laat om de financiële gevolgen hiervan nog mee te nemen in onze begroting. In deze begroting is met name de raming voor personeelskosten WSW'ers, omdat er wel uitstroom van oudere, maar geen instroom van nieuwe wsw'ers meer is, naar beneden bijgesteld. Het uiteindelijk door de deelnemende gemeenten te dekken

aanvullend tekort komt daardoor uit € 2.802.000,- in plaats van het in april 2014 berekend aanvullend tekort van € 4.651.000,-. Onze totale gemeentelijke bijdrage daalt hierdoor met € 90.260,- van € 285.760,- naar € 195.500,-. Een meerjarenraming wordt door de onzekerheden als gevolg van de invoering van de participatiewet niet gegeven, maar zijn voornamelijk de ramingen 2015 doorgetrokken naar de volgende jaren.

Recreatie/jachthaven Steenbergen (€ 32.300,- V eenmalig)

In verband met een rechtszaak als gevolg van de aanbesteding van de jachthaven wordt dit waarschijnlijk uitgesteld tot 1 januari 2016. Tot die tijd zal de gemeente de exploitatie voor haar rekening nemen. In de begroting 2015 dienen daarvoor de benodigde budgetten te worden opgevoerd. Per saldo leidt dit tot een eenmalig voordeel van € 32.300,-.

Recreatie/kermissen (€ 5.000,- N structureel)

De pachter van de kermis in Steenbergen heeft gevraagd of de pachtsom voor 2015 verlaagd kon worden van € 15.000,- naar € 10.000,-. Aanleiding hiervoor zijn toenemende kosten, huren aggregaat en toenemende kosten electra, en wegvallende kermisexploitanten waarvoor moeilijk nieuwe exploitanten zijn te vinden. Hierdoor heeft de huidige organisator al enkele jaren zelf geld moeten bijleggen. In 2015 wordt de pacht van de kermis in Steenbergen voor de komende jaren opnieuw aanbesteed. Hierbij wordt uitgegaan van een minimale pachttopbrengst van € 10.000,-.

Diverse niet afgewikkelde zaken voorgaande jaren

In voorgaande jaren zijn voor diverse éénmalige zaken middelen beschikbaar gesteld. Voor de dekking van de kosten van deze éénmalige zaken zijn reserves gevormd of geschiedt de dekking middels de reserve overheveling budgetten. Per 31 december 2014 zijn een aantal zaken nog niet of nog niet geheel uitgevoerd. Deze zaken, waarvan verwacht wordt dat ze in 2015 worden uitgevoerd, dienen nog op de begroting

te worden gebracht. Voor het programma Recreatie, economie en participatie betreft het de volgende zaken:

- Uitvoeringsprogramma recreatie 2012
€ 51.500,-, dekking reserve éénmalige zaken 2012
- Uitvoeringsprogramma recreatie 2013
€ 22.200,-, dekking reserve éénmalige zaken 2013
- Recreatieve ontsluiting Crujjslandse krekken
€ 50.000,- (in samenhang met het project West Brabantse Waterlinie), dekking reserve overheveling budgetten

Wat gaan we doen in 2016

Oprichten van een 'ontwikkelbedrijf' voor alle doelgroepen

Vanaf 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. De Participatiewet is één regeling die de Wet werk en bijstand (WWB), Wajong en Wsw vervangt. Door de concurrentie tussen de regelingen weg te nemen en werkgevers de gelegenheid te bieden om mensen tegen realistische loonkosten aan de slag te laten gaan, krijgen alle uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen. Het primaire doel van het ontwikkelbedrijf is dan ook om zo veel mogelijk mensen met of zonder een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers te laten werken en budgetten gericht en effectiever in te zetten en kosten te besparen. Arbeidsontwikkeling maakt het voor de eerder genoemde doelgroep mogelijk om dichterbij of op de reguliere arbeidsmarkt een werkplek te vinden. Het bevorderen van de ontwikkeling van mensen met een arbeidshandicap of met een afstand tot de arbeidsmarkt is nog belangrijker geworden dan het al was.

Met een ontwikkelbedrijf zal er sprake zijn van:

- Betere dienstverlening: sluitende aanpak werk – ontwikkeling – zorg
- Werk voor iedereen; kansen op regulier werk
- Geen klanten tussen wal en schip van wettelijke regelingen

Recreatie en toerisme (€ 35.000,- N eenmalig)

De inzet op het terrein van recreatie en toerisme is tweeledig. Enerzijds wordt ingestoken op het faciliteren van initiatieven ondernemers, inclusief ondersteunende. Anderzijds wordt een aantal (grotere) beleidsthema's op gepakt. Beide onderdelen in aanvulling op de werkzaamheden die in het kader van het project West Brabantse Waterlinie (Landschappen van Allure) worden uitgevoerd.

Het programma recreatie en toerisme wordt onderdeel van de uitwerking van de economische visie. Daarmee wordt een meer permanente inbedding van dit beleidsterrein in het gemeentelijk beleid gewaarborgd en zijn verbindingen tussen recreatie en toerisme (bijvoorbeeld zorg-economie) gemakkelijker te leggen.

Vanuit het huidige programma is bekend:

- Recreatieve poort Jachthaven Steenbergen: 2016-2018 (uitbouw voorzieningenaanbod)
- Fort Henricus: 2016
- Recreatieve poort Benedensas: 2015

Vanuit het coalitieprogramma 2014-2018 wordt

- een recreatieve kansenkaart opgesteld. Deze kansenkaart moet, in combinatie met het natuurbeheerplan, inzicht geven in fysieke mogelijkheden voor de uitbouw van de recreatieve sector, inclusief de daarvoor benodigde voorzieningen, in Steenbergen
- de ontwikkelingsmogelijkheid van de havenkom in Dinteloord onderzocht
- onderzocht hoe de werking van en het aanbod bij de grotere recreatieve poorten in Steenbergen (haven Dinteloord, Benedensas, De Heen, haven Steenbergen) aansluit op de vraag van de bezoekers, inclusief vervolgcacties om vraag en aanbod bijeen te brengen
- onderzocht op welke wijze recreatieve voorzieningen deel uit kunnen maken van het zorgaanbod binnen de gemeente Steenbergen (een onderzoek naar zorg-economie wordt al in 2015 uitgevoerd)
- een visie op het aanbod van camperplaatsen in Steenbergen uitgewerkt, inclusief een voorstel om het aanbod van dergelijke plaatsen uit te breiden

Indien de conclusies van de bovengenoemde vijf punten resulteren in nieuwe acties, dan worden deze toegevoegd aan het uitvoeringsprogramma om op die manier een coherent geheel te krijgen van regionale en lokale projecten.

Streekorganisatie Brabantse Wal

Binnen de context van de herijkte doelstellingen en organisatiestructuur van de streekorganisatie Brabantse Wal werken de drie Brabantse Wal gemeenten samen om hun recreatieve aantrekkings- en slagkracht te vergroten. Dit resulteert in een inhoudelijk en juridisch geborgd samenwerkingsverband waarin de Brabantse Wal gemeenten samen werken aan de marketing en landschapsversterking van de Brabantse Wal en die aanspreekpunt is voor de provincie voor de gebiedsopgave Brabantse Wal. In afwijking van de bestaande situatie zal in de nieuwe opzet aanmerkelijk meer aandacht zijn voor de marketing van de Brabantse Wal en de personele inbreng van deelnemende partijen (minder inhuur). Op dit moment is de huidige financiële context voor de streekorganisatie (jaarlijks ongeveer € 35.000,-) maatgevend voor de nieuwe structuur en taken. In personele termen kan de aan te brengen nadruk op marketing consequenties hebben voor de bezetting van het samenwerkingsverband vanuit de gemeenten.

De koerswijziging van het samenwerkingsverband Brabantse Wal lijkt aan te sluiten bij de Steenbergse behoefte aan actieve promotie van Steenbergen. Om die reden lijkt het zinvol om niet alleen financieel te participeren in de (marketing)activiteiten van het samenwerkingsverband Brabantse Wal, maar daarop ook aanvullende personele inzet (communicatie) te realiseren. Op die manier wordt een stuk kwaliteitsborging van de promotie van Steenbergen via het samenwerkingsverband bereikt, maar kan ook bij het samenwerkingsverband opgedane (marketingkennis) worden ingezet in de Steenbergse promotie van Steenbergen. Naast de inzet op het vlak van marketing, houdt de streekorganisatie zich ook bezig met gebiedsontwikkeling. In samenwerking met Roosendaal streven de drie gemeenten naar een ontwikkelend landschap waardoor wonen, werken en recreëren in het gebied in aantrekkelijkheid toeneemt. De manier waarop dat gebeurt, sluit aan bij de werkwijze van gebiedsontwikkeling Waterpoort.

Landschappen van Allure - West Brabantse Waterlinie

Binnen streekorganisatie Brabantse Wal wordt gewerkt aan de landschappelijke en recreatieve versterking van de Brabantse Wal. Steenbergen

maakt sinds de oprichting deel uit van deze organisatie. Steenbergen heeft, namens de streek, een investeringsvoorstel 'West Brabantse Waterlinie' voor het programma Landschappen van Allure ingediend. Met dit voorstel beogen projectpartners het militaire verleden van het gebied tot leven te brengen in beeld en woord. Steenbergen is zowel bestuurlijk als ambtelijk verantwoordelijk voor dit project. Om dit project gedurende de looptijd (2013- oktober 2017) soepel te laten functioneren, is een extern gefinancierd projectsecretariaat ingericht. De inzet van de gemeente Steenbergen is erop gericht toe te zien op de voortgang van het project en van het tijdig en correct verantwoording afleggen aan de Provincie en de projectpartners. Een jaarlijkse voortgangsrapportage aan de Provincie is verplicht gesteld en wordt aangevuld met een jaarlijkse beeldrapportage. De Provincie heeft op 12 maart 2014 besloten dat dit project wordt gehonoreerd. Dat betekent dat het met provinciale subsidie kan worden gerealiseerd. Steenbergen is verantwoordelijk voor totale realisatie en verantwoording. Er is subsidie beschikbaar voor externe inhuur van ondersteuning.

Met de subsidie wordt een aanzienlijk deel van de fysieke West Brabantse Waterlinie hersteld. Om deze linie ook daadwerkelijk weer tot leven te brengen is meer nodig dan fysiek herstel alleen. Daarom wordt, mede in samenspraak met andere onderdelen van de Zuiderwaterlinie, gezien op welke wijze de vernieuwde linie als recreatief product gebruikt en verkocht kan worden (marketing). Gedurende het project wordt via kleinschalige promotie acties getracht de interesse van (potentiele) belanghebbenden en bezoekers van de Linie te wekken om via hen het grotere publiek te bereiken.

Een aantal deelprojecten wordt gerealiseerd:

- Waterpoort Benedensas, inclusief uitkijkpunt en toegangssteiger
- Volledig hersteld Fort Henricus, inclusief toegangsbrug en uitkijktoren
- Waterpoort Steenbergen (jachthaven)
- Liniewal Vesting Steenbergen
- Recreatieve inrichting Cruislandse Kreken, inclusief uitzichtpunt
- Langzaam verkeerroute en 3 fietsroutes door het project, inclusief meubilair (Stb en BoZ)
- *Fietsroute door het Laag*
- *Voltooiing Fort de Roovere, inclusief uitkijktoren*
- *Waterspeelplaats De grote Melanen*
- *Herstel Ravelijn*

- *Herstel Waterschans, inclusief havenkanaal*

De cursieve projecten liggen op het grondgebied van de gemeente Bergen op Zoom.

Jachthaven Steenbergen

In 2012 heeft de gemeenteraad besloten tot de aankoop van het eigendom van Brabant Jachtbouw in de jachthaven. De eigendomswisseling heeft in januari 2013 plaatsgevonden. In maart 2013 heeft de gemeenteraad besloten de opgave voor de (jacht)haven op te knippen in 4 delen: openbare ruimte/recreatieve poort, ontvangstruimte/recreatieve poort, jachthaven, (ontwikkeling)vastgoed. De gemeente is aan zet voor de eerste twee delen.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten de exploitatie van de jachthaven uit te besteden aan een derde partij. Zij heeft daartoe een concept programma van eisen vastgesteld. Na aanbestedingprocedure en rechtszaak is deze opdracht in 2015 definitief gegund. In 2014 heeft zij middelen beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de openbare ruimte rond de jachthaven. Na aanbestedingsprocedure is de opdracht in 2015 definitief gegund voor realisatie in 2015 en 2016. In maart 2014 heeft de Provincie bekend gemaakt dat voor specifieke onderdelen van het project, zowel in de openbare ruimte als in de ontvangstfunctie, subsidie beschikbaar is. De uiterste datum voor oplevering is 1 maart 2017.

Het resultaat moet zijn een heringerichte openbare ruimte rond de jachthaven van Steenbergen, in aansluiting op de heringerichte N257 en in verbinding met het centrum van Steenbergen. Daarnaast een nieuwe exploitant die bestaande voorzieningen heeft vernieuwd en die werkt aan een recreatief aantrekkelijk aanbod in de jachthaven (recreatieve poort). In de herinrichting wordt een openbaar watertappunt en aanvullende informatievoorziening meegenomen. Om een goede exploitatie van de jachthaven mogelijk te maken wordt de (toegang tot) de jachthaven gebaggerd.

Concrete activiteiten in en rond de jachthaven betreffen:

1. Realisatie herinrichting openbare ruimte en aanvullende voorzieningen jachthaven (2015/2016)
2. Baggeren (2016)

Voor onderdeel 1. is een budget van € 1.4 miljoen beschikbaar vanuit het door de raad vastgestelde krediet.

Voor beide delen tezamen is vanuit Landschappen van Allure een totale bijdrage van € 586.000,- beschikbaar. Deze bijdrage wordt ten dele in mindering gebracht op de gemeentelijke bijdrage.

Impuls ontwikkeling Havenkom Dinteloord Havenkanaal Dinteloord

Vanuit de dorpsraad Dinteloord en de bevolking zijn signalen gekomen dat men de haven wil opwaarderen. De dorpsraad Dinteloord heeft in december 2013 al een bijeenkomst gehouden voor de inwoners en ondernemers van Dinteloord om de wensen en mogelijkheden te inventariseren. In de 2e helft van 2015 zal in het verlengde hiervan een beeldvormende vergadering plaatsvinden om tot nadere planvorming te komen, waaronder ook begrepen het mogelijk stellen van nadere regels op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) voor het aanleggen van boten. In 2016 zullen de ontwikkelingsmogelijkheden van de Haven, op samenwerkingscombinaties en mogelijke subsidies in relatie tot het groot onderhoud (baggeren) van het havenkanaal verder worden onderzocht.

Groot onderhoud Havenkanaal Dinteloord

Het baggeren van het Havenkanaal en het vervangen van de beschoeiing in samenhang met het onderzoeken van de ontwikkelingsmogelijkheden en het opwaarderen van de Havenkom. (apart project) Een compleet herstelde walkant met nieuwe beschoeiing en aangevuld met grond en een havenkanaal met een zodanige diepte dat het vaarverkeer weer op een normale manier gebruik kan maken van het kanaal.

Op een zodanige wijze uit te voeren dat hier de komende 30 jaar geen onderhoudswerkzaamheden aan behoeven te gebeuren.

Hiertoe vooraf de nodige handhavingsacties inzetten om een aantal steigers en vaartuigen vooraf te doen verwijderen en hieraan vooraf indien noodzakelijk nadere regels stellen op basis van de APV.

Gelijktijdig duidelijke afspraken te maken voor de toekomst met aanwonenden over rechten en plichten ten aanzien de wijze waarop aangemeerd wordt en aanlegsteigers worden gerealiseerd in het Havenkanaal en het noodzakelijk onderhoud van overhangende beplanting en bomen.

Samen met het Waterschap loopt de technische voorbereiding. Zoals eerder aangegeven worden op dit moment de kosten ingeschat op € 800.000,- incl. voorbereiding en toezicht met als uitgangspunt dat de bagger niet verontreinigd is. Uit de fondsen kunstwerken en baggeren kan € 360.000,- gedekt worden. Voor het tekort a € 440.000,- wordt voorgesteld dit op te voeren op de investeringsstaat 2016. Omdat de kans reëel is dat het baggeren van het havenkanaal al in 2015 plaats zal vinden i.v.m. combinatie van werkzaamheden met het Waterschap zal er in september 2015 een apart voorstel naar de raad komen om de middelen, benodigd voor het baggeren eerder op de begroting te brengen.

In de 2^e helft van dit jaar wordt gestart met het opstellen van nadere regels in de APV waardoor het mogelijk wordt om beperkingen te stellen ten aanzien van in te nemen ligplaatsen. Over de inhoud van deze nadere regels willen wij echter wel vooraf overleg met belanghebbenden hebben, waaronder ook de dorpsraad.

Gebiedsontwikkeling Waterpoort

Waterpoort is, naast De Brabantse Wal, één van de integrale gebiedsopgaven van de provincie Noord-Brabant en is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta.

Waterpoort ("een grenzeloze samenwerking op de overgang van water naar land") brengt verschillende werelden bij elkaar: zee en land, zoet en zout, zand en klei, stad en platteland, hoog en laag. Water vormt het hart van het gebied met Volkerak-Zoommeer, Schelde-Rijnkanaal en de Mark-, Dintel-, Vlietboezem. Door de Deltawerken verloor het gebied grotendeels de directe verbinding met zee, met alle gevolgen voor de waterkwaliteit, ecologische- en economische vitaliteit. Binnen deze gebiedsontwikkeling dringen partijen bij de Rijksoverheid aan op verbetering van de waterkwaliteit van het Volkerak-Zoommeer. Op dat punt is het eerste resultaat al geboekt:

De minister heeft besloten tot verzilting en (beperkt) getijde op het Volkerak. Voorwaarde die zij daaraan verbonden heeft is wel dat binnen een jaar zicht moet zijn op een robuuste financiering van het project. Daar wordt ook in de komende jaren hard aan gewerkt. Mede als gevolg hiervan zal het gebied in de komende jaren een robuuste zelfvoorzienende regio worden, met nieuwe economische vitaliteit (bijv. visserijsector) in een zout Volkerak-Zoommeer. De zoetwatervoorziening voor de agrarische sector wordt als gevolg hiervan ook sterk verbeterd.

Binnen Waterpoort wordt in 2016 o.a. gewerkt aan:

- Cruislandse krekens
- Inundatiegebieden
- Blauwe Sluis
- Roode Weel / Boonhil
- Waterpoort loket en Academy
- Ondersteunen van diverse niveaus van onderwijs (lesprogramma's, stages, trainingen)
- Energietransitie / Duurzaamheid / energiecorporaties
- Oprichten gebiedscorporaties
- Promotie en branding (bijv. Waterpoort Armada; Waterpoort conferentie en workshops)

Versterken van de economische slagkracht van de gemeente Steenbergse

Uitvoering van de economische visie:

De ontwikkeling van de Steenbergse economie is van groot belang. Dit blijkt ook uit uw raadprogramma.

De economische kansen van Steenbergse zijn mede gezien de aanwezige bedrijven in de verschillende sectoren, de komst van de rijksweg A4, de realisatie van het Agro en Food Cluster Nieuw Prinsenland, de aantrekkelijke ligging tussen Rotterdam en Antwerpen en de ligging binnen de Brabantse Wal en Waterpoort groot.

De basis voor de verdere ontwikkeling ligt in de herijking van de gemeentelijke economische visie. De visie is in april 2015 door uw gemeenteraad vastgesteld. Voor de zomer van 2015 wordt het uitvoeringsprogramma opgesteld. Samen met ondernemers en andere belanghebbenden moet het programma worden uitgevoerd (burgerparticipatie).

Na de vaststelling van de herijking van de economische visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma staat de uitvoering hiervan centraal. In de visie en uitvoeringsprogramma zijn in ieder geval de volgende aandachtsgebieden meegenomen: Versterking en verbinding van sectoren zal met diverse activiteiten worden geïnitieerd. De aandacht zal gelegd worden op het combineren van verschillende onderwerpen en ontwikkelingen (BioBased, duurzame energie, Marketing en promotie). Intensieve samenwerking met belangenbehartigers is een must.

Aandachtsgebied 1: Topsector Biobased/ Agrofood

De aangewezen topsector Biobased/ AgroFood biedt grote kansen en ontwikkelingen binnen de regio en met name binnen de gemeente Steenberg. Naast ruimte op het AFC Nieuw Prinsenland is een lange termijn visie, breed netwerk, kennis en koppeling nodig met andere sectoren als wel met de regio. Belangenbehartigers hebben een opiniërende rol en zal samen worden opgetrokken. Dit is een continu proces met naar verwachting meerdere opiniërende en besluitvormende stukken.

Aandachtsgebied 2: Regionale samenwerking. Dit is een hoofdonderwerp van de economische visie. Gemeente Steenberg zal zich profileren en inzetten als een actieve economische (overleg-) partner binnen de regio. Om de economische kansen te benutten zal Steenberg zijn rol als verbinder en facilitator binnen netwerken innemen om zo kennis, kunde en netwerk te vergroten. Kansen of juist problemen worden eerder gesignaleerd en de aantrekkingskracht van de gemeente zal toenemen. Participatie vindt plaats met belanghebbende vertegenwoordigers van bedrijven. De gemeenteraad zal geïnformeerd worden over ontwikkelingen tijdens dit continu proces.

Aandachtsgebied 3: Acquisitie en bedrijfsbezoek

Als gemeente willen we actief inzetten op acquisitie van nieuwe vestigers en bezoeken van ondernemers binnen de gemeente. Door gerichte acquisitie in samenwerking met Rewin, BOM en de regio zullen vestigers bewust worden van de potentie van Steenberg voor de ondernemer. Met de bedrijfsbezoeken ontstaat verbondenheid. Beiden processen zijn een continu traject. De start uitgifte van

de gronden op de uitbreidingslocatie van Reinierpolder I staat gepland voor 2015 met doorloop in 2016.

Aandachtsgebied 4: Centrumgebieden (Nieuwe Winkelen)

Als gevolg van veranderend consumentengedrag staan fysieke winkels onder druk ten faveure van online winkels. Met het oog op een aantrekkelijk, uitnodigend en voorzienend winkelgebied wordt gestreefd naar het virtueel ondersteunen van de (substantiële) fysieke winkelgebieden in Steenberg (ook wel: Het Nieuwe Winkelen). De gemeente denkt mee met de ondernemers over manieren om Het Nieuwe Winkelen te laten slagen in de gemeente Steenberg.

Daarbij zullen lopende trajecten (van voorheen project Stadhaven) worden meegenomen in dit totaal plan.

Aandachtsgebied 5: Arbeidsparticipatie

De op te stellen visie en bijbehorend actieplan streven naar het behoud en de uitbreiding van lokale werkgelegenheid, aansluitend bij de kansen voor deze regio. Daarnaast dient afstemming plaats te vinden tussen onderwijs en ondernemers over stageplaatsen. Naast het scheppen van werkgelegenheid is het stimuleren van arbeidsparticipatie van groot belang. Voor individuele burgers en voor de gemeenschap.

Uitbreiding bedrijventerrein Reinierpolder, fase 1

Op grond van het destijds vastgestelde economische beleidsplan, geactualiseerd in april 2015, is er grond aangekocht en gedeeltelijk bestemd voor uitbreiding van bedrijvigheid. In 2016 zullen gronden worden verkocht en ontwikkeld op de geplande uitbreiding, fase 1 van het bedrijventerrein Reinierpolder zodat er zich meer bedrijven kunnen vestigen wat ten gunste komt van de werkgelegenheid.

Hotel/wegrestaurant/conferentiecentrum A4 afslag Steenberg (€ 6.000,- N eenmalig)

Initiëren en faciliteren van vestiging hotel/wegrestaurant/conferentiecentrum nabij de afslag A4 Afslag Steenberg, zoals opgenomen in de gemeentelijke structuurvisie.

Agro Foodcluster Nieuw Prinsenland (€ 15.000,- N eenmalig)

Het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland biedt kansen om bestaande werkgelegenheid uit te bouwen en nieuwe werkgelegenheid te creëren. Steenbergen ziet de sociaal-economische voordelen van deze grootschalige ontwikkeling (kennis en productie-economie), wanneer de hindereffecten tot een minimum worden beperkt en de gemeente er op gebied van werkgelegenheid, economische uitstraling en inkomsten beter van wordt. In 2011 is de realisatie gestart. Het Agro en Foodcluster Nieuw Prinsenland is een knooppunt voor de groene economie en biedt ruimte aan:

- een grootschalige projectlocatie glastuinbouw van netto 220 hectare glas
- een specifiek bedrijventerrein in de agro- en foodsfeer van 50 hectare netto
- de uitbreiding en intensivering van het bestaande SuikerUniecomplex met 30-40 hectare
- een parkmanagementorganisatie die onder meer de duurzaamheidsambities stimuleert en aanjaagt en hierover communiceert

In 2016 opent het Cosun Food Technology Centre de deuren. Dit onderzoekscentrum vormt een voorbeeldfunctie voor de verder uit te bouwen verbinding tussen bedrijven en onderwijs.

Wat mag het kosten?

Programma Recreatie, Economie en Participatie	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-2.530.788	-2.540.650	-2.554.299	-2.563.903	-2.563.903
Begrotingswijzigingen 2015	-6.500				
Saldo na wijziging	-2.537.288				
Bijstelling bestaand beleid					
Wwb		-158.400	-158.400	-158.400	-158.400
Werkgelegenheid	90.260	90.260	90.260	90.260	90.260
Recreatie	-96.450	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
StadHaven		10.000	10.000	10.000	10.000
Agrarische zaken			-5.000		
Mutaties reserves	123.700				
Nieuw beleid					
Recreatie		-35.000			
Economische bedrijvigheid		-6.000			
Agro foodcluster nieuw prinsenland		-15.000			
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-2.419.778	-2.659.790	-2.622.439	-2.627.043	-2.627.043

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
		invoering bezuiniging				
	bezuiniging	2015	2016	2017	2018	
Onderhoud Ommetjes	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500	
Het budget voor het onderhoud van de ommetjes is in de begroting 2014 teruggebracht van € 22.500,- naar € 10.000,-.						
Kostendekkend maken markten	4.800		4.800	4.800	4.800	
Het exploitatiesaldo van de markten bedraagt € 4.800,-. Het uitgangspunt is dat de markt vanaf 2016 kostendekkend is.						
Algemene bezuiniging ISD	22.415					
Dit is een bezuiniging die niet te realiseren is, gezien de opgaande lijn van het aantal klanten.						
Het in natura verstrekken van gebruiksgoederen	10.000					
De algemene bezuiniging op het minimabeleid wordt niet gerealiseerd. Ook hiervoor geldt dat het aantal klanten fors is toegenomen en je wellicht wel wat doet, maar qua cijfers dat niet terugziet. Wij zijn bijvoorbeeld bezig om de huis inrichting voor asielzoekers onder te brengen bij de kringloper. Dat scheelt gelijk € 5.000,- per aanvraag.						

Programma Milieu en Ruimtelijke ordening

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Opstellen jaarprogramma duurzaamheid met de gemeentelijke duurzaamheidsindex (gdi index) als basis voor het meten van de vooruitgang	2015-09	>
Initiatieven naar een duurzamer gebruik en opwekking van energie worden actief ondersteund.	continu proces	<>
Gemeentelijke accommodaties verder voorzien van zonnecollectoren.	continu proces	<>
Opstellen van een natuurbeleidsplan, waarbij natuurrecreatie (economie) en natuurzorg (ecologie) optimaal samen gaan en elkaar versterken.	2016	<>
Opstellen van een afvalstoffenbeleidsplan met als doel de hoeveelheid restafval te verminderen	2015-12	<>
Opstellen van een integrale woonvisie, met daarin ook aandacht voor toekomstbestendig wonen en de combinatie zorg en wonen (incl. motie P2014/3 toekomstige vraag woningbouw).	2015-03	V
Maken van prestatieafspraken per kern en generiek met de in onze gemeente aanwezige woningbouwverenigingen waardoor de leefbaarheid in de kernen minimaal op niveau wordt gehouden en bij voorkeur wordt verbeterd. Hierbij ook meer ruimte bieden voor zelfbouw van koopwoningen.	continu proces	<>
Een onderzoek doen naar de mogelijkheden realisatie van glasvezel in geheel onze gemeente (inclusief motie B2014/5 onderzoek breedband buitengebied).	2016	<>
Het in overleg met de dorpsraden en stadsraad actueel maken en houden van de leefbaarheidagenda's. i-dops	continu proces	<>
Onderzoeken welke varianten er mogelijk en haalbaar zijn voor het centrum Welberg.	2016	<>
Bestemmingsplannen worden tijdig geactualiseerd	continu proces	<>
Uitbreiding bedrijventerrein Reinierpolder I	2016	<>
Ontwikkeling planlocatie Oostgroeneweg Dinteloord	2015-09	<>
Actualiseren monumentenverordening	2015-05	>
Werkprogramma duurzaamheid 2015	continu proces	<>
Overleg met bewoners woonschepen over aanpassing woonsituatie (motie dec.2013)	2015-12	<>
Buiten de Veste	continu proces	<>
Bidbook Dintelpark	2015-06	V
Natuurbeleidsplan zodanig ontwikkelen dat het begin 2016 kan worden vastgesteld; in de tussentijd niet wachten met concrete maatregelen op het vlak van natuur (motie november 2014)	2015-03	V
Opstellen jaarprogramma duurzaamheid met de gemeentelijke duurzaamheidsindex (gdi index) als basis voor het meten van de vooruitgang		
Bij nader inzien blijkt koppeling van dit punt aan de begroting logischer te zijn. Dit houdt in behandeling in de raadsvergadering van november.		
Actualiseren monumentenverordening		

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
<p>In de beleidsagenda is de vaststelling van de geactualiseerde monumentenverordening opgenomen voor mei 2015. De voorbereiding van de actualisatie heeft vertraging opgelopen vanwege de extra benodigde inzet voor de jongeren ontmoetingsplek in Dinteloord. Hierdoor wordt de actualisatie uiterlijk in september 2015 aangeboden.</p>		
<p>Bidbook Dintelpark</p>		
<p>In 2014 meldden we u dat de ontwikkelaar, Ballast Nedam gebiedsontwikkeling zich had teruggetrokken uit Dintelpark. De begeleidingsgroep (provincie/Waterpoort, Dorpsraad, grondeigenaren, waterschap en gemeente Steenbergse) hebben aangegeven om op basis van een bidbook en marktverkenning op zoek te gaan naar partijen die Dintelpark willen ontwikkelen. Tot op dit moment zijn daarvoor gesprekken gevoerd met twee exploitanten in de grootschalige recreatiesector. In beide gesprekken en situaties was er eerst sprake van een dagattractie waaraan later verblijfsrecreatie is toegevoegd. De conclusie uit deze gesprekken was dat er twee belangrijke factoren zijn: de locatie moet kloppen en er moet een lonkend perspectief zijn; een thema/rode draad en einddoelbeeld. Voor Dintelpark zou het thema een combinatie kunnen zijn van wellness, zorg en duurzaamheid. Voor dat einddoelbeeld hebben we een opdracht gegeven aan twee studenten Urban Design van de NHTV. Verder zijn er gesprekken gevoerd met makelaars in de recreatiesector. De opbrengst uit die gesprekken is dat de recreatieondernemingen zelf geen ontwikkelkosten maken. Wel willen ze afnameafspraken maken. Dit betekent dat we op zoek moeten naar een ontwikkelaar/financier. Tegelijkertijd moeten we concluderen dat een gedetailleerd "bidbook" niet zozeer de sleutel tot ontwikkeling van Dintelpark is, maar het meer gezocht moet worden in het procesmatige aspect van de verkenning tot dit moment en de op- en uitbouw van het netwerk in de recreatiesector. Het is op dat punt ook de vraag of en in hoeverre we als overheid nog langer aan Dintelpark moeten trekken. Het geheel impliceert ook, zonder meer dat de grondeigenaren een actievere houding in het geheel moeten nemen. We willen in dat opzicht in 2015 tot een duidelijke beslissing komen: stappen maken of stoppen.</p>		

Bijstelling bestaand beleid

Verkoop Zuidwal 2

In verband met de verkoop van het object Zuidwal 2 dienen de kosten in verband met wijziging van het bestemmingsplan ad € 10.000,- nog geraamd te worden.

Exploitatie bestemmingsplan Ram van Hagedoornstraat (voormalige Yacintaschool)

In 2013 is de bestemmingsplanprocedure gestart voor realisatie van 17 sociale woningen op de voormalige locatie van de Yacintaschool aan de Ram van Hagedoornstraat. De verwachting is dat dit bestemmingsplan medio 2015 zal zijn goedgekeurd waarna de bouwrijpe grond door woningcorporatie Stadlander wordt afgenomen. De planning is dat de woningen in 2016 worden opgeleverd. Op basis van deze uitgangspunten sluit deze exploitatie eind 2016 met een geraamd overschot van ca. € 160.000,-. De kosten en opbrengst dienen nog op de begroting 2015 gebracht te worden. In de reserve ruimtelijke ontwikkeling wordt € 15.272,- gestort.

Wat gaan we doen in 2016

Buiten de Veste 2

Plan Buiten de Veste 2 komt oorspronkelijk voort uit de Woonvisiedoelstelling om 100

woningen per jaar te bouwen en de wens om in dit plangebied een Brede School te bouwen voor de huidige Maria Reginaschool. Omdat in en bij het plangebied ook diverse andere ontwikkelingen plaatsvinden, heeft het college in juni 2010 besloten om het plan integraal op te pakken en er het etiket "project" op te plakken. Project Buiten de Veste 2 behelst de volgende onderwerpen:

- Woningbouwplan voor 220 woningen in diverse sectoren periode van 2010-2020
- Civiel ontwerp/inrichtingsplan; (gereed 2010)
- Ecologische verbindingzone (verbinding Steenbergse Haven – Brede Watergang – Kruislandse kreken); (realisatie 2016/2017)
- Realisatie van een Brede School (bouw, duurzaamheid, samenwerking met BSO/TSO/peuterspeelzaal/muziekschool) (gerealiseerd 2014)
- Herbestemming van de 2 vrijkomende onderwijslocaties
- Verkeersverbinding met wijk Noordoost (gerealiseerd 2014)

Bestemmingsplan dat het planologisch kader voor deze ontwikkelingen biedt (gerealiseerd 2010).

Natuurbeleid

De gemeente ontwikkelt, conform het raadsprogramma, een natuurbeleidsplan.

Er wordt bepaald welke natuurwaarden de gemeente heeft en waar we heen willen.

In het kader van dit proces wordt onder andere aandacht besteed aan:

- het behoud en ontwikkeling van natuur en landschap
- de kansen voor (natuur)recreatie
- het beheer van natuur
- het natuurbeleidsplan als hulpmiddel bij ruimtelijke ontwikkelingen

Wij vinden het van belang om het natuurbeleidsplan samen met onze partners te ontwikkelen. Hierbij kan primair worden gedacht aan: het Waterschap Brabantse Delta, de lokale ZLTO, de Agrarische Natuurvereniging Brabantse Wal, Stichting Sirene, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, dorpsraden / Stadsraad Steenbergen / Stichting Leefbaarheid De Heen, recreatieondernemers en scholen.

Het proces van het opstellen van het natuurbeleidsplan bestaat grofweg uit twee fases:

- inventariseren in 2015
- opstellen beleid met uitvoeringsprogramma in 2016

Bij de eerste fase besteden we aandacht aan het inventariseren voor de onderwerpen: natuurwaarden, landschap, beheer, recreatie, ruimtelijke ordening en educatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kennis van onze partners. De resultaten van de inventarisaties krijgen een plaats bij de ontwikkeling van het natuurbeleidsplan.

Bij de tweede fase komen we samen met een klankbordgroep tot het opstellen van een nota van uitgangspunten voor de gemeenteraad. Vervolgens wordt het beleid met het uitvoeringsprogramma opgesteld. In deze fase komen veel onderwerpen aan bod en wordt bepaald hoe we hier mee om willen gaan.

Vaststelling van het beleid door de gemeenteraad kan uiterlijk plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2017.

Het planproces heeft een raadplegend karakter.

Prestatieafspraken

Met de in onze gemeente aanwezige woningbouwcorporaties prestatieafspraken per kern en generiek maken over wonen,

zorg, betaalbaarheid van het wonen, duurzaamheid en leefbaarheid op basis van de in de Woonvisie (vastgesteld maart 2015) vastgestelde beleidskaders.

Onderzoek haalbaarheid glasvezelnetwerk in de gehele gemeente. (€ 15.000,- N eenmalig)

Gemeentebreed aanleg van glasvezel is het streven. Dit willen we het liefst in samenwerking met de Regio West Brabant en provincie doen. Als dit in 2015 niet voldoende wil vloten, gaan we op eigen kracht aan de slag in 2016. In dat geval start dan het haalbaarheidsonderzoek. Dit gebeurt door een quickscan (globaal inzicht in de kosten en mogelijkheden). Daarna volgt het haalbaarheidsonderzoek: offertes aanleg glasvezelnetwerk geven inzicht in de kosten, op basis waarvan haalbaarheid bij deelname % kan worden vastgesteld; Vraagbundeling: klantenwerving – deelname% bepaalt uiteindelijk of er glasvezel wordt aangelegd. (GO-NO-GO) Realisatie

Bij de onderdelen 2, 3 en 4 kan synergievoordeel ontstaan bij de regioaanpak.

Los van het regio/provincie-initiatief zullen gemeenten nog een groot aantal zaken zelf moeten (laten) uitvoeren.

Actualisatie leefbaarheidsagenda's

Omstreeks 2007 zijn er voor alle dorpskernen zgn. (integrale) Dorpsontwikkelingsplannen vastgesteld. Integraal omdat ze niet op een bepaald beleidsfacet zien, maar op alle aspecten die te maken hebben met leefbaarheid in een kern. Dus, naast het ruimtelijke (de fysieke leefomgeving), zeker ook op het sociaal-maatschappelijke terrein. Deze plannen bestaan uit twee delen: het dorpsontwikkelingsplan zelf en de zgn. leefbaarheidsagenda; dit is het uitvoeringsprogramma van dat plan. Het plan zelf is gemaakt als een lange termijn toekomstvisie. De leefbaarheidsagenda moet regelmatig worden geactualiseerd, mede omdat de uitvoering van veel factoren afhankelijk is. In deze tijd spelen de kosten in relatie tot de beschikbare middelen een grotere rol dan vroeger bijvoorbeeld.

Voor de kern Steenbergen bestaat weliswaar geen dorps- c.q. stadsontwikkelingsplan. Op dit moment is het ook niet de verwachting

dat daaraan behoefte bestaat. Wel zal er waarschijnlijk een leefbaarheidsagenda worden opgesteld. Uiteindelijk gaat het er toch om wat we concreet gaan doen. In elk geval zijn er in deze begroting geen kosten geraamd voor het opstellen van een stadsontwikkelingsplan voor de kern Steenberg.

Herinrichting Centrum Welberg (€ 10.000,- N eenmalig)

Het eindresultaat is het realiseren van een nieuw dorpshart voor Welberg op basis van een integraal onderzoek naar de herinrichting van het centrum van Welberg en de huisvesting van voorzieningen in Welberg.

Om dit proces te laten slagen is in februari 2015 een plan van aanpak vastgesteld Centrumplan Welbergen en heeft er op 9 april 2015 een beeldvormende vergadering plaatsgevonden.

De investeringen voor zover noodzakelijk in de huisvesting van maatschappelijke organisaties en verenigingen zullen worden opgenomen in de begroting van 2017 en de investeringen in de openbare ruimte worden gedekt uit de verkoopopbrengsten van de grond voor woningbouw of anderszins. Uitgangspunt is dus waar het betreft de openbare ruimte dat het plan dus minimaal budget neutraal kan plaatsvinden. De verwachting is dat dit mogelijk moet zijn omdat de boekwaarde van het oude sportpark nihil is. Het bedrag van € 10.000,- wordt gevraagd voor het inwinnen van extern advies.

Bestemmingsplan Buitengebied

De bestemmingsplannen voor het buitengebied (Buitengebied Steenberg / Buitengebied Dinteloord en Prinsenland) zijn in 2013 herzien. Voor deze bestemmingsplannen is tevens een milieueffectrapport opgesteld.

Het buitengebied is en blijft in ontwikkeling. Als gevolg van gewijzigde wetgeving, regelgeving en beleidswijzigingen moeten de bestemmingsplannen voor het buitengebied in de toekomstige jaren partieel worden herzien. Dit is een continu proces.

De bestemmingsplannen voor het buitengebied zijn toe aan een eerste herziening. Er moeten aanpassingen worden gedaan ten gevolge van:

1. de opdracht van de gemeenteraad om een herziening op te stellen voor het verbreden van nevenfuncties en vervolgfuncties bij agrarische bedrijven. Hierover wordt overleg gevoerd met de ZLTO en de provincie.

2. de gewijzigde provinciale Verordening ruimte 2014 met name voor het onderwerp zorgvuldige veehouderijen. De aanpassing moet uiterlijk op 1 maart 2016 doorgevoerd zijn in het gemeentelijke bestemmingsplan. In het kader van dit onderdeel moet tevens een milieueffectrapport worden opgesteld.

3. de uitspraak van de Raad van State voor het bestemmingsplan Buitengebied Steenberg. De Raad van State heeft besloten dat de in het bestemmingsplan opgenomen wijzigingsbevoegdheden voor bijvoorbeeld het vergroten en van vorm veranderen van agrarische bouwvlakken niet voldoen aan de Natuurbeschermingswet 1998. In combinatie met de aanpassing voor de zorgvuldige veehouderij gaan we samen met de ZLTO en Stichting Sirene op zoek naar een oplossing. Ook voor dit onderdeel moet een milieueffectrapport worden opgesteld.

4. aanpassingen van ondergeschikte betekenis.

Alvorens een herziening kan worden vastgesteld moet het wettelijke vooroverleg plaatsvinden en moet een ontwerp bestemmingsplan in procedure worden gebracht. Voor het milieueffectrapport geldt een soortgelijke procedure. Vaststelling van de eerste partiële herziening door de gemeenteraad kan naar verwachting plaatsvinden in het tweede kwartaal van 2016. Het planproces heeft een raadplegend karakter.

Actualisatie bestemmingsplannen

De gemeente stimuleert gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Het hebben van actuele bestemmingsplannen en ruimtelijke visies draagt hier aan bij. Er wordt gewerkt aan de volgende bestemmingsplannen:

- De Heen. Het bestemmingsplan voor de bebouwde kom van De Heen wordt geactualiseerd. Het bestemmingsplan kan naar verwachting uiterlijk het derde kwartaal van 2016 door de gemeenteraad worden vastgesteld.
- Dinteloord. Het bestemmingsplan voor de bebouwde kom van Dinteloord wordt

geactualiseerd. Het bestemmingsplan kan naar verwachting uiterlijk het derde kwartaal van 2016 door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Het planproces voor de ontwikkeling van een bestemmingsplan heeft een raadplegend karakter.

Ecologische verbindingszone fase 1, westzijde Steenbergen

In samenspraak met het waterschap en provincie wordt nog in 2015 een geactualiseerd plan gemaakt voor de inrichting van de totale in de structuurvisie opgenomen ecologische verbindingszone aan de westzijde van Steenbergen van de Ligne naar de Steenbergse Vliet in combinatie met de aan te leggen retentie ten behoeve van de uitbreiding Reinierpolder I. In verband met onderliggende eigendommen wordt deze zone gefaseerd aangelegd. De eerste fase in uitvoering is het meest noordelijke deel waar zowel gemeente als Waterschap de nodige eigendommen hebben. Met het oog op kostenreductie wordt gezocht naar passende subsidiemogelijkheden. In de planfase wordt onderzocht of en in welke mate de zone kan worden bestemd voor recreatief medegebruik.

Ontwikkeling planlocatie Oostgroeneweg Dinteloord + de naast gelegen bedrijfslocatie(s)

De eerste fase van het plan Oostgroeneweg ontwikkelen en verkopen ten behoeve van de bouw van woningen.

Tweede fase van het plan Oostgroeneweg ontwikkelen en verkopen inclusief de aangrenzende bedrijfsgronden die niet in bezit van de gemeente zijn. Voor de tweede fase en de aangrenzende bedrijfslocatie(s) zal een nieuw bestemmingsplan worden gemaakt.

Uitwerking beleid huisvesting arbeidsmigranten

Binnen de gemeente Steenbergen werken en verblijven meerdere arbeidsmigranten. Als gevolg van de komst van het AFCNP zal dit aantal toenemen. Het bieden van onderdak aan deze mensen moet op een maatschappelijk

verantwoorde wijze gebeuren. Zowel voor de arbeidsmigrant als voor de omgeving.

In februari 2010 heeft de gemeenteraad de Beleidsnota Huisvesting Arbeidsmigranten Gemeente Steenbergen vastgesteld. De komende jaren staan dan ook in het teken van de uitvoering. Bij de uitvoering moet u denken aan:

- de begeleiding van initiatieven voor het maatschappelijk verantwoord huisvesten van arbeidsmigranten
- het binnen de regio afstemmen van de gemeentelijke beleidskaders en de regiobrede spreiding van arbeidsmigranten. Mede in het kader van het AFCNP dient de huisvesting van EU-werknemers regiobreed aangepakt te worden vanuit een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid met oog voor de sociaal maatschappelijke aspecten.
- overleg voeren met andere gemeentes, de provincie, mogelijke huisvesters en andere belanghebbenden
- handhaving; de uitvoering van convenanten

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018

Na de vaststelling van de Duurzaamheidsnota zijn voor de uitvoeringsjaren 2012 tot en met 2015 door het college werkprogramma's vastgesteld. Op basis hiervan wordt structureel gewerkt aan de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen uit de nota. Hierbij ligt de nadruk op de 'planet' aspecten van duurzaamheid (energie, afval, water, natuur e.d.).

In 2014 ontstond de ambitie om te komen tot een Jaarprogramma Duurzaamheid, waarbij de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (GDI) als basis gehanteerd wordt voor het meten van de voortgang. De GDI is breder van opzet dan de Duurzaamheidsnota en besteedt naast de 'planet aspecten' ook aandacht aan onderwerpen als onderwijs, sociale zekerheid, werkgelegenheid e.d. (de 'people' en 'profit' aspecten). Er zijn dus ook veel onderwerpen die zowel in de GDI als in de Duurzaamheidsnota staan.

In 2015 wordt het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 opgesteld en aangeboden aan de raad ter vaststelling.

Bij het opstellen van dit Uitvoeringsprogramma wordt rekening gehouden met de ambities uit: de Duurzaamheidsnota gemeente Steenbergen 2012-2020, het Regionale Convenant Duurzaam Bouwen en de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex.

Inrichting milieuparkjes, reiniging openbare ruimte.

Voorafgaand aan het opstellen van het Uitvoeringsprogramma wordt in beeld gebracht wat het betekent wanneer we, in samenhang met de werkzaamheden die voortvloeien uit de Duurzaamheidsnota, willen voldoen aan het Convenant Duurzaam Bouwen en wat er nodig is om de GDI zodanig te verbeteren dat Steenbergen in de top 100 komt.

In 2016 zullen de projecten en acties uitgevoerd worden, die zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid voor het jaar 2016.

Afvalstoffenbeleidsplan gemeente Steenbergen

Het succes van afvalscheiding en gescheiden inzameling bij huishoudens wordt in hoge mate bepaald door lokale omstandigheden en een daarop afgestemd afvalbeleid. Hierbij is maatwerk vereist.

In 2015 wordt het afvalstoffenbeleidsplan opgesteld. Naar aanleiding van de doorberekende scenario's om het aandeel restafval drastisch te verminderen, zal in fases(2016 t/m 2019) uitvoering gegeven aan de implementatie hiervan. De afvalwereld is erg in beweging en het is noodzakelijk om hier op te anticiperen (bijv inzameling en verwerking drankkartons en metaal). Met al de noodzakelijke veranderingen zal tevens onderzocht moeten worden wat de mogelijkheden zijn voor onze gemeentelijke milieustraat. Deze is inmiddels behoorlijk uit z'n jasje gegroeid. Ook wordt de inzameling en de verwerking van diverse afvalstromen steeds meer in samenwerkingsverbanden opgepakt. Daarom wordt onderzoek naar samenwerkingsverbanden in 2016 nader uitgebreid uitgewerkt. Voor deze onderzoeken is het inschakelen van een onafhankelijk gespecialiseerd adviesbureau noodzakelijk.

Naast beleid over de diverse afvalstromen komen de overige aspecten ten uitvoering van het afvalstoffenbeleidsplan aan bod:

Wat mag het kosten?

Programma Milieu en Ruimtelijke Ordening	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-283.341	-248.008	-210.592	-242.990	-242.990
Begrotingswijzigingen 2015	-1.500				
Saldo na wijziging	-284.841				
Bijstelling bestaand beleid					
Bouwgrondexploitatie	-10.000				
Nieuw beleid					
Ruimtelijke ontwikkeling		-25.000			
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-294.841	-273.008	-210.592	-242.990	-242.990

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
			invoering bezuiniging			
		bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Opstellen bestemmingsplannen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Vanaf de begroting 2014 is er geen budget meer opgenomen voor onvoorziene bestemmingsplannen.

Programma Beheer openbare ruimte

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
Vanuit de beheerplannen wordt jaarlijks een uitvoeringsplan gemaakt voor onderhoud wegen, kunstwerken, openbare verlichting, groen, riolering en verkeer.	continu proces	<>
In een breed opgezet voorbereidingstraject de herinrichting N259 inclusief fietsverbinding Dinteloord-Bergen op Zoom oppakken.	2015-09	<>
Groot onderhoud Havenkanaal Dinteloord zo mogelijk in combinatie voorbereiden met het onderzoek naar ontwikkelingsmogelijkheden van de havenkom.	2015-06	>
Met een quick scan van het openbaar groen vergelijken hoe we er bij staan ten opzichte van het vastgestelde groenbeheerplan 2010 en in beeld brengen van quick wins.	2016	<>
In een breed opgezet voorbereidingstraject de revitalisering stadspark Steenberg op pakken.	2016	<>
Herinrichting en duurzaam veilig maken van de N257 in combinatie met de openbare infra Haven Steenberg	2015-09	<>
Actualisatie beheerplannen wegen, kunstwerken en openbare verlichting	2016	<>
Monitoring verkeersstromen in Dinteloord en Steenberg	continu proces	<>
Opstart pilots burgerparticipatie openbaar groen en in beeld brengen wat er al door de burgers wordt gedaan (motie B2015/2)	2016	<>
Het lopende project veilige schoolroutes wordt gecontinueerd	continu proces	<>
Gebruiksklare A4 op 01.01.2014 met partners nastreven en bevrozen uitbetaling bijdrage (motie B2013/2)	2015-04	>
A4: overdracht N259	2015-06	V
A4: overdracht overige wegen	2015-06	<>
Uitvoeringsprogramma 2015 Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	continu proces	<>
Realisering ecologische verbindingzone (EVZ)	continu proces	<>
Haalbaarheidsonderzoek dorpsbos Kruisland (motie B2009/5)	2015-06	<>
Onderzoek vrachtwagenparkeerplaats kern Dinteloord (motie december 2012)	2015-01	V
Realiseren JOP Dinteloord	2015-12	<>
Mogelijkheden m.b.t. heffingsmaatstaf riolering	2015-09	<>
Plan van aanpak onderhoud openbare ruimte	2015-03	V
Realiseerbare en betaalbare oplossing overlast bussen Molenweg Steenberg (motie december 2014)	2015-07	<>
Groot onderhoud Havenkanaal Dinteloord zo mogelijk in combinatie voorbereiden met het onderzoek naar ontwikkelingsmogelijkheden van de havenkom.		
In de perspectiefnota is een uitgebreide toelichting opgenomen, waarin een aantal onderwerpen aan bod komen (groot onderhoud beschoeiing, baggeren havenkanaal, aanmeren, onderhoudstoestand steigers en beperkingen t.a.v. ligplaatsen). In september 2015 zal aan u een voorstel worden gedaan om de voor het baggeren benodigde middelen eerst op de begroting te brengen. In de beleidsagenda is een knip gemaakt tussen de baggerwerkzaamheden en het onderzoek naar ontwikkelingsmogelijkheden van de havenkom.		

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning
Gebruiksklare A4 op 01.01.2014 met partners nastreven en bevrozen uitbetaling bijdrage (motie B2013/2)	
Hoewel het afsluitende overleg al heeft plaatsgevonden, zijn wij voor de afhandeling van deze motie afhankelijk van de procedures en doorlooptijden van Rijkswaterstaat. Dit punt schuift door naar juni 2015.	

Bijstelling bestaand beleid

Gladheidsbestrijding (2015 € 19.000,- N, structureel € 5.500,- N).

Normaliter wordt er 21 keer gestrooid per jaar. Afgelopen winterseizoen is er vanaf 1 januari 2015 reeds 21 keer gestrooid. Daarom dient het aantal strooibeurten naar verwachting met 10 keer verhoogd te worden. Ook dient komende winter de N259 gestrooid te worden. De fietspaden van de N259 zijn het afgelopen seizoen al door ons gestrooid. In totaal een verhoging van € 19.000,-.

Structureel dient het bedrag voor het strooien vanaf 2016 verhoogd te worden met € 5.500,-. In dit bedrag is verhoging door de komst van de N259 meegenomen.

Verkeerstellingen en toetsing nieuwe verkeersmodel

In de raadsmededeling van 18 maart 2015 is kenbaar gemaakt dat het vervolg van het verkeersonderzoek in Dinteloord niet wordt uitgevoerd. Het gereserveerde budget zal hiervoor ad € 15.000,- in 2016 en 2017 breder worden ingezet voor verkeerstellingen als gevolg van infrastructurele wijzigingen en toetsing van het nieuwe verkeersmodel.

N259

De N259 komt per 1 juli in beheer van de gemeente. Plannen voor de herinrichting van de weg staan gepland voor 2016. Ten behoeve van het dagelijks beheer en onderhoud van de weg is een afkoopsom overeengekomen van 6.3 miljoen. Hiervan is € 400.000,- bestemd voor verbeteringsmaatregelen, zodat nog € 5.900.000,- resteert. Het is nu nog niet duidelijk met hoeveel de afzonderlijke budgetten moeten worden opgehoogd. De exacte bedragen worden in de tweede helft van dit jaar duidelijk en zullen in de begroting 2016 worden opgenomen. De werkelijke uitgaven vanaf 1 juli 2015 zullen in de jaarrekening 2015 verwerkt worden. Voor de beheerplannen wegen, kunstwerken en openbare verlichting gebeurt dit bij de actualisatie van de beheerplannen in het eerste kwartaal van 2016.

Het heeft betrekking op de posten : wegonderhoud, straatmeubilair,

waarschuwingsborden, maaien bermen, zwerfvuil, gladheidsbestrijding, onderhoud bomen, openbare verlichting, groenonderhoud en onderhoud waterlossingen.

Vergroting areaal door komst A4

Door de komst van de A4 komen diverse polderwegen in het beheer bij de gemeente. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de N259. De overdracht vindt plaats op 1 juli. Op dit moment vindt nog overleg plaats over de afkoopsom. De exacte bedragen worden in de tweede helft van dit jaar duidelijk en zullen in de begroting 2016 worden opgenomen. De werkelijke uitgaven vanaf 1 juli 2015 zullen in de jaarrekening 2015 verwerkt worden. Voor de beheerplannen wegen, kunstwerken en openbare verlichting gebeurt dit bij de actualisatie van de beheerplannen in het eerste kwartaal van 2016. Het heeft betrekking op dezelfde posten als genoemd bij de N259.

A4/kosten externe deskundigen (€ 14.000,- N eenmalig)

Om de impasse in de kwestie Stoofdijk inzake de geluidsoverlast die de A4 daar veroorzaakt of zou veroorzaken te doorbreken is een mediationtraject opgestart. De kosten hiervan, ad € 12.000,-, en ook de kosten van een second opinion betreffende gevelisolatie, ad € 2.000,-, zijn niet in de begroting opgenomen.

Vergroting areaal door nieuwbouw

Uitbreiding van wijken heeft plaatsgevonden. De uitbreiding heeft invloed op de begroting van het beheer van de openbare ruimte. In 2015 wordt het beheer van de openbare ruimte onder de loep genomen. Hierin wordt ook een beeld gegeven van het te beheren areaal. De uitbreidingen worden hierin meegenomen. Omdat niet duidelijk is hoe dit eruit gaat zien, kan er nu niet aangegeven worden welke invloed dit heeft op de beheerbudgetten. Later dit jaar zal het een en ander duidelijk worden en zullen er naar verwachting aanpassingen plaatsvinden van de budgetten.

Baggerwerkzaamheden

Het beheer van de watergangen van de gemeente Steenberg is, op een aantal kleine watergangen na, in handen van het

waterschap. Het waterschap is voornemens om enkele watergangen binnen de kom van de kern Dinteloord te gaan baggeren in het voorjaar van 2015 en enkele in het najaar van 2015. De gemeente is hierbij overwegend de ontvangstplichtige van de specie. De kosten die gemoeid zijn met de verwerking van de specie in het voorjaar zijn geraamd op € 45.000,-. Jaarlijks wordt € 50.000,- gestort in het baggerfonds om de werkzaamheden op het gebied van baggeren mee te financieren. Begin 2015 is het saldo van het fonds € 243.900,-, hiervan is € 180.000,- gereserveerd voor het baggeren van de haven van Dinteloord. Het resterende bedrag is o.a. gereserveerd voor de werkzaamheden in de kern van Dinteloord.

Verbetering riolering

Voor verbetering riolering is op de investeringsstaat € 132.080,- opgenomen. De benodigde middelen vloeien voort uit het vastgestelde VGRP 2014-2019 en deze middelen dienen nog beschikbaar gesteld te worden. De kapitaallasten ad € 8.100,- dienen nog functioneel geraamd te worden.

Opknappen Molenlaan Dinteloord (€ 25.000,- N eenmalig)

Reeds enkele jaren veroorzaken de bomen in de Molenlaan te Dinteloord overlast door worteldruk. Alle bomen dienen verwijderd te worden en deze worden vervangen. Bij het verwijderen van de bomen zal ook de onderbeplanting deels verloren gaan en deze dient om een eenheid in de beplanting te houden ook vervangen worden. Bij het vervangen van de beplanting zal ook gebruik worden gemaakt van burgerparticipatie. Deze kan zich uitten in het gezamenlijk aanplanten van de nieuwe onderbeplanting en het extra onderhouden van de vakken in de eerste levensjaren. De kosten voor het opknappen van de Molenlaan komen uit op een bedrag van € 30.000,- voor het groen en € 10.000,- voor het renoveren van de verharding. Voor de aanpassingen in het groen is er vanuit het budget groenplan een bedrag beschikbaar van € 15.000,-. Daarmee komt het benodigde bedrag op € 25.000,-.

Project Middenwal (€ 13.500,- N eenmalig)

Voor het project Middenwal was in de begroting 2014 € 13.500,- opgenomen en de kosten zijn in 2015 verantwoord. Het budget ad € 13.500,- dient nog op de begroting 2015 gebracht te worden.

Beheer Cruislandse kreken (€ 12.000,- N structureel)

Ten behoeve van het beheer van de in 2014-2015 aangelegde ecologische verbindingzone is de gemeente ook verantwoordelijk voor het beheer van haar aandeel. Het beheer en onderhoudsplan wordt in 2015 vastgesteld, waarna afspraken volgen over de bekostiging. De verwachting is dat de kosten structureel € 12.000,- gaan bedragen.

Verkoop Zuidwal 2 te Steenbergen

In de raadsmededeling van 23 september 2014 is aan u kenbaar gemaakt dat met Stichting Dag- en Woonvoorziening overeenstemming is bereikt over de verkoop van het object Zuidwal 2 te Steenbergen in verband met de vestiging van een woonzorgcomplex verstandelijk gehandicapten. De verkoop vindt plaats zodra een nieuw bestemmingsplan is vastgesteld. De verkoopopbrengst bedraagt € 499.200,- minus de te maken kosten wijziging bestemmingsplan ad € 10.000,-. De boekwaarde bedraagt € 280.975,-, zodat de meeropbrengst ad € 208.225,- aan de algemene reserve toegevoegd kan worden.

Verkoop Middenwal 1 te Steenbergen (voormalige Maria Reginaschool)

In de raadsmededeling van 30 september 2014 is aan u kenbaar gemaakt, dat inzake de verkoop van het object Middenwal 1 te Steenbergen overeenstemming is bereikt voor de prijs van € 500.000,- k.k.. De verkoopopbrengst dient in mindering te worden gebracht op de boekwaarde ad € 500.000,-.

JOP Dinteloord

Het vinden van een voor iedereen aanvaardbare plaats voor het speelcourt heeft de nodige tijd in beslag genomen. Hierdoor heeft de aanleg niet meer in 2014 kunnen plaatsvinden. Als locatie van het speelcourt is nu de Witte de Withstraat aangewezen. Door wat aanvullende werkzaamheden die nodig zijn om het op deze plaats te kunnen realiseren wordt het bestaande budget, ad € 70.000,-, verhoogd met € 17.000,-. De dekking van de aanleg van het speelcourt geschiedt volledig ten laste van de reserve Ruimtelijke ontwikkeling.

Diverse niet afgewikkelde zaken voorgaande jaren

In voorgaande jaren zijn voor diverse zaken middelen beschikbaar gesteld. Voor de dekking van de kosten is een reserve overheveling budgetten gevormd of geschiedt de dekking

middels een bestaande reserve of bijdrage van de Provincie. Per 31 december 2014 zijn een aantal zaken nog niet of nog niet geheel uitgevoerd. Deze zaken, waarvan verwacht wordt dat ze in 2015 worden uitgevoerd, dienen nog op de begroting te worden gebracht. Voor het programma Beheer Openbare Ruimte betreft het de volgende zaken:

- Vervangen bomen buitengebied € 17.800,-
- Vervangen bomen in verband met kastanjeziekte € 16.500,-
- Opknappen plantsoenen doormiddel van burgerparticipatie € 14.000,-
- Cruislandse kreken € 410.000,-, dekking € 205.000,- reserve ruimtelijke ontwikkeling / € 205.000,- provinciale bijdrage

Wat gaan we doen in 2016

Herinrichting N259

De basis voor de herinrichting van de N259 is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer (UVV) vastgesteld in de raadsvergadering van 23 juni 2010. Hierin is opgenomen dat de N259 buiten de bebouwde kom in de toekomst zijn functie behoudt als gebiedsontsluitingsweg 80km/u. Binnen de bebouwde kom ter hoogte van Steenberg/welberg tussen de beide rotondes gaat er dan een snelheidsregime gelden van 50 km/h. De wens tot het realiseren van een fietspad tussen de hiervoor genoemde rotondes wordt ook genoemd in het UVV.

Middels een goed voorbereidingstraject met de daarbij behorende inspraak en ophaalronde zal geïnventariseerd worden of hetgeen vastgelegd als basis in het UVV nog steeds wordt ondersteund. Daarnaast zal ook getracht worden om meer specifieke gedetailleerde wensen voor de toekomstige herinrichting boven water te krijgen, zodat dit kan dienen als input voor de verdere concrete uitwerking.

Bij de besluitvorming over de overname van de N259 heeft een meerderheid van uw raad zich heel duidelijk uitgesproken over handhaving van het viaduct. Tevens is toen meegegeven dat enige richtinggeving tijdens het inspraaktraject gewenst is. Wij zullen dan ook enkele schetsvarianten uitwerken en daarmee de inspraak ingaan. Dit houdt in dat een raadsvoorstel met de voorkeursvariant in

het eerste kwartaal 2016 aan u zal worden voorgelegd.

Groot onderhoud havenkanaal Dinteloord

Uit de meerjarige onderhoudsplanning blijkt dat in de komende jaren rekening gehouden moet worden met groot onderhoud beschoeiing en het baggeren van het havenkanaal Dinteloord. Het kanaal is eigendom van de gemeente en dient naast de afvoer van het polderwater als toegang voor de pleziervaart naar de Havenkom Dinteloord. Het kanaal is in de loop der jaren letterlijk op diverse plaatsen dichtgeslibd, mede door de slechte staat van de beschoeiing. De laatste jaren zijn er ook problemen geweest met pleziervaart dat vastliep in het kanaal.

Om de werkzaamheden mogelijk te maken dient ook een standpunt ingenomen te worden hoe om te gaan met het aanmeren in het Havenkanaal en de aanwezige steigers waarvan zowel een aantal vaartuigen als steigers zich in een deplorabele staat bevinden.

Samen met het Waterschap loopt de technische voorbereiding. Zoals eerder aangegeven worden op dit moment de kosten ingeschat op € 800.000,- incl. voorbereiding en toezicht met als uitgangspunt dat de bagger niet verontreinigd is. Uit de fondsen kunstwerken en baggeren kan € 360.000,- gedekt worden. Voor het tekort a € 440.000,- wordt voorgesteld dit op te voeren op de investeringstaat 2016. Omdat de kans reëel is dat het baggeren van het havenkanaal al in 2015 plaats zal vinden i.v.m. combinatie van werkzaamheden met het Waterschap zal er in september 2015 een apart voorstel naar de raad komen om de middelen, benodigd voor het baggeren eerder op de begroting te brengen.

In de 2^e helft van 2015 wordt gestart met het opstellen van nadere regels in de APV waardoor het mogelijk wordt om beperkingen te stellen ten aanzien van in te nemen ligplaatsen. Over de inhoud van deze nadere regels willen wij echter wel vooraf overleg met belanghebbenden hebben, waaronder ook de dorpsraad.

Quickscan Openbaar Groen

In 2015 is gewerkt aan het evalueren en herzien van het Groenplan 2009. Het is een effectief groenplan gebaseerd op de behoeften van de burger en gebaseerd op huidige inzichten op beheer en burgerparticipatie. Op het gebied van burgerparticipatie is een link gelegd met het project Burgerparticipatie in openbare ruimte. In 2016 wordt er gewerkt aan de implementatie van de projecten die opgenomen zijn in het overzicht van projecten in de komende 5 jaar met daarin opgenomen quickwins.

Burgerparticipatie in openbare ruimte (groen) (2016/17: € 25.000,- N)

Motie Stimulering Burgerparticipatie in het openbaar groen (2015 € 50.000,- N eenmalig)

Op basis van constatering en overwegingen zoals beschreven in de motie heeft de raad in de begrotingsvergadering van 6 november 2014 een motie aangenomen ter stimulering van burgerparticipatie in het openbaar groen. Daartoe is besloten een bedrag van € 50.000,- ter beschikking te stellen en te dekken uit de lagere bijdrage aan het Werkvoorzieningschap.

In 2015 is een kader vastgesteld waarbinnen burgerparticipatie uitgerold gaat worden. In 2016 wordt dit proces verder vormgegeven. Ingespeeld gaat worden op diverse mogelijkheden en wijzen van burgerparticipatie in nauwe samenwerking met dorpsraden en burgers. Ideeën vanuit burgers worden zo mogelijk aangegrepen waarbij de gemeente een faciliterende rol inneemt. De diverse uitvoeringen worden geëvalueerd en voor en nadelen worden in beeld gebracht.

Bomenbeleid

In 2016 wordt een bomenbeleid opgesteld gebaseerd op het huidige bomenbestand en toekomstig gewenste bomenbestand. Duurzaam, proactief en effectief beheer zijn hierin uitgangspunten. Er wordt uitgegaan van het huidige bomenbestand en deze zal in de loop van de tijd door het toepassen van een effectief en duurzaam beheer in kwaliteit worden verbeterd en verder worden ontwikkeld tot een duurzaam groen raamwerk. Participatie zal plaatsvinden door het inwinnen van advies zowel intern als extern om zo het juiste beleid te ontwikkelen voor de gemeente Steenberg.

Cruislandse krekens Fase 2

Ontwikkeling van de EVZ Cruislandse krekens fase 2 op basis van samenwerking tussen de diverse belanghebbende partners uit het gebied van de Cruislandse krekens. Dit vanuit de gebiedsontwikkeling Waterpoort. De overheden zijn met als andere belanghebbenden een partner. Samenwerking en meekoppelen zijn het uitgangspunt.

Wat mag het kosten?

Programma Beheer openbare ruimte	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	-5.955.984	6.049.208	5.982.415	5.886.694	5.886.694
Begrotingswijzigingen 2015	-100				
Saldo na wijziging	-5.956.084				
Bijstelling bestaand beleid					
Wegen	-37.500	-263.040	-273.190	-268.170	-275.970
Riolering en stedelijk water	-53.100				
Openbaar groen	-355.050	-13.130	-12.685	-11.810	-10.110
Overige openbare ruimte	129.224				
Mutaties reserves	184.076	272.500	272.500	265.000	265.000
Nieuw beleid					
Openbaar groen		-25.000	-25.000		
Nieuw saldo begroting/Nadelig saldo	-6.088.434	-6.077.878	-6.020.790	-5.901.674	-5.907.774

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
		invoering bezuiniging				
		bezuiniging	2015	2016	2017	2018
Storting in fonds onderhoud wegen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
De storting in het wegenfonds is vanaf de begroting 2015 met € 150.000,- verlaagd; een bezuiniging van 5%. De kwaliteit van de wegen wordt daardoor tot het minimum verlaagd.						
Aanvullend onderhoud bij herinrichting	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Het budget voor het aanvullend wegenonderhoud is vanaf 2015 volledig geschrapt. Indien aanvullende voorzieningen nodig zijn wordt hiervoor een apart budget aangevraagd.						
Bomen buitengebied	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Vanaf de begroting 2015 is hiervoor geen budget meer opgenomen.						
Kostendekkende verhuur volkstuinten	2.500	800	1.700	2.500	2.500	2.500
Het exploitatiesaldo van de volkstuinten bedraagt € 2.500,-. De huur is in 2015 verhoogd overeenkomstig het CBS prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie, zijnde 1,2%. De verhuur van volkstuinten is nagenoeg kostendekkend.						
Verstreken hondenpoepzakjes en folders	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Vanaf 2015 wordt aan nieuwe hondenbezitters geen pakket meer verstrekt en ook worden er geen hondenpoepzakjes meer verstrekt en folders uitgedeeld.						
Begraafrecht	5.000	2.500	5.000	5.000	5.000	5.000
Door een actief aanmeldingsbeleid met betrekking tot de verlenging van graven zal de geraamde bezuiniging worden gehaald.						
Aanschaffing straatmeubilair	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Het budget voor het vervangen van banken, fietsenrekken, papierbakken ed is in de begroting 2015 gehalveerd tot € 9.000,-						

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018

Verkeerseducatie door de scholen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
---	-------	-------	-------	-------	-------

Deze bezuïgning wordt gerealiseerd door minder projecten op het gebied van verkeerseducatie op te starten en een eigen bijdrage van de scholen te vragen.

Programma Financiering

Collegeprogramma 2014 - 2018

Beleidsprioriteiten 2015	Oorspronkelijke planning	
In de begroting, in de paragraaf lokale heffingen, wordt jaarlijks een overzicht van de lokale lasten druk voor de huishoudens opgenomen.	2015-11	<>
In de begroting, in de paragraaf lokale heffingen, wordt jaarlijks aangegeven wat de tariefsontwikkeling is per belastingsoort/heffing.	2015-11	<>
Bij de perspectiefnota zullen we een sluitende meerjarenbegroting aanbieden.	2015-06	<>
De financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet actualiseren.	2015-04	>
Nota reserves en voorzieningen.	2015-11	<>
Bij ontwikkelingen nagaan of er externe financieringsmogelijkheden en/of verdienmodellen zijn.	continu proces	<>
Basisregistratie Grootchalige Topografie	2015-03	V
Informatiestructuur/MID office/ Balie Informatie Systeem	2015-12	<>
Invoering zaakgericht werken	2015-12	<>
Jaarverslag/- rekening 2014	2015-06	V
Perspectiefnota	2015-07	V
Programmabegroting	2015-11	<>
Najaarsnota	2015-11	<>
Afdelingsplannen	2015-12	<>
De doorontwikkeling van de organisatie naar uiteindelijk drie afdelingen	2016	<>
Regionale samenwerking met in eerste instantie de Brabantse Wal gemeenten.	continu proces	<>
Naar een faciliterende medewerker	continu proces	<>
Iedere twee jaar een medewerkers tevredenheidsonderzoek houden	2015-03	V
Doorontwikkeling van juridisch control	continu proces	<>
De financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet actualiseren		
Het was de bedoeling dat dit onderwerp in april aan de orde zou komen. In het 1e halfjaar ligt de prioriteit bij de werkzaamheden voor de jaarrekening 2014 en later die voor de perspectiefnota. Hierdoor kan de planning niet gehaald worden. Omdat het onderwerp ook in het audit committee aan de orde komt, dient rekening te worden gehouden met de vergaderdata van deze commissie. De nieuwe planning wordt september 2015.		

Bijstelling bestaand beleid

Beleggingen/Dividend Bank Nederlandse Gemeenten (€ 8.400,- N eenmalig)

De BNG Bank heeft in 2014 126 miljoen winst gemaakt. Dat is minder dan de helft van de winst over 2013 (€ 283 miljoen). De lagere winst komt doordat de BNG Bank € 187 miljoen moest afboeken op leningen aan Britse semi-overheidsbedrijven. Ook is het renteresultaat € 86 miljoen lager dan in 2013, dit vanwege

de lagere rente. Dit betekent een lagere dividenduitkering aan de aandeelhouders. Het uit te keren dividend aan de gemeente Steenberghe bedraagt € 6.600,-. In de begroting 2015 is € 15.000,- geraamd, zodat de raming met € 8.400,- verlaagd dient te worden.

Geldleningen/dividenduitkering (€ 65.600,- V eenmalig)

Enkele jaren geleden is een gedeelte van het liquiditeitsoverschot belegd in obligaties. Gezien de veranderde financiële positie is opdracht

gegeven deze op een gunstig moment te verkopen. De obligaties zijn onlangs verkocht. De renteopbrengst en de koerswinst bedragen per saldo € 65.600,-.

Geldeningen/Rente bouwgrondexploitatie (2015 € 35.000,- N, 2016 € 3.000,- V, 2017 € 84.200,- V, 2018 € 57.200,- V, 2019 € 2.600,- N).

Over de negatieve boekwaarde van de bouwgrondexploitaties wordt een rentebate aan de algemene dienst toegerekend. In 2015 is deze rente-bate € 35.000,- lager als gevolg van een lagere negatieve boekwaarde van de bouwgrondexploitaties als bij de exploitatieramingen is geraamd. De lagere negatieve boekwaarde is het gevolg vanwege het feit dat de kosten voor bouwrijp maken en de opbrengsten voor grondverkoop zijn doorgeschoven vanwege de economische recessie. Vanaf 2016 zijn de rentebaten hoger als gevolg van een hogere negatieve boekwaarde van de bouwgrondexploitaties als bij de exploitatieramingen voor de begroting 2015 is geraamd.

Algemene uitkering gemeentefonds (2015 € -, 2016 € 158.000,- V, 2017 € 285.900,- V, 2018 ev € 413.900,- V)

Regelmatig wordt bekeken of de verdeling van het gemeentefonds nog aansluit met de werkelijkheid. Dit noemt men het groot onderhoud van het gemeentefonds. De nu uitgevoerde 2e fase omvat de taakgebieden Werk en Inkomen, Brandweer & Volkshuisvesting en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast is Onderwijshuisvesting opnieuw onderzocht. De nu opgenomen uitkomsten zijn voorlopig en zullen in de meicirculaire 2015 worden geactualiseerd naar uitkeringsjaar 2016. Op hoofdlijnen blijkt een herverdeling van grotere gemeenten naar kleinere gemeenten. Hoewel het om voorlopige bedragen gaat, zal het beeld niet wijzigen en wordt met de uitkomsten van het groot onderhoud die vanaf 2016 in de algemene uitkering zullen worden verwerkt. Omdat het nadeel voor gemeenten niet groter dan € 15,- per inwoner per jaar mag zijn, wordt rekening gehouden met een overgangperiode van 3 jaar.

Gemeentelijke belastingen (€ 50.000,- V structureel)

Jaarlijks worden de belastingen met het inflatiepercentage verhoogd. Wij gebruiken hiervoor altijd het prijspeil bruto binnenlandsproduct (pbbp), omdat dit

inflatiepercentage het beste aansluit bij onze kosten. Het pbbp wordt voor 2016 geraamd op 1%. Wij stellen dan ook voor om de tarieven voor de OZB (na correctie voor de waardeontwikkeling) en hondenbelasting met 1% te verhogen.

Daarnaast neemt de opbrengst OZB vanwege mutaties (nieuw- en verbouw) ook toe. Wij ramen de hogere belastingopbrengst voor 2016 op € 50.000,-.

Aanpassen Zeelandweg Oost (2015 € 4.600,- V, € 9.300,- V structureel)

Op de investeringsstaat 2015 is € 232.000,- opgenomen ten behoeve van aanpassen Zeelandweg-Oost.

Destijds is vanuit het uitvoeringsprogramma verkeer een investering in de begroting opgenomen voor het opwaarderen van de rotonde aan de Zeelandweg Oost. Er werd destijds van uitgegaan dat dit een turborotonde zou moeten worden i.v.m. de gewijzigde situatie als gevolg van de A4. Gebleken is dat betreffende rotonde niet aangepast behoeft te worden. De investering kan dus vervallen.

Verbetering riolering

De kapitaallasten van de investering verbetering riolering dienen nog functioneel geraamd te worden (zie programma beheer openbare ruimte) en kunnen op het programma financiering afgeraad worden.

Salariskosten (2016 € 300.800,- N, 2017 € 237.700,- N, 2018 € 267.500,- N, 2019 € 289.700,- N)

Vanaf 2016 is rekening gehouden met een stijging van de salarissen met 1% en periodieke verhogingen.

Implementatie Digikoppeling (€ 8.000,- N structureel)

In de loop van 2014 is een aanvang gemaakt met de implementatie van Digikoppeling. Deze dient verplicht gebruikt te worden voor de communicatie met een aantal landelijke voorzieningen (LV-WOZ, NHR, eHerkenning etc.). Voor de begroting 2015 was verzuimd om de jaarlijkse kosten ad € 8.000,- op te nemen.

Extra dagdelen inkoopbureau West-Brabant (€ 23.600,- N eenmalig)

Op basis van de inkoopkalender 2015 voor de gemeente Steenbergen is het inkoopprogramma van het inkoopbureau West-Brabant opgesteld. Dit heeft geresulteerd in de afname van 2 extra dagdelen per week. Uitgaande van 44 weken maal het tarief van

€ 268,- levert dit een bij te ramen bedrag op van € 23.600,-.

Inkoopvoordeel schrijf- en bureaubehoefden (€ 8.000,- V structureel)

Op basis van de cijfers van voorgaande jaren kan de post ten behoeve van de schrijf- en bureaubehoefden verder naar beneden bijgesteld worden. Het inkoopvoordeel blijkt groter te zijn dan waar voorheen rekening mee werd gehouden.

Aanschaf communicatiemiddelen (€ 8.000,- N eenmalig)

Enige tijd geleden is een nieuw logo voor de gemeente Steenbergen in gebruik genomen. De belangrijkste gemeentelijke communicatiemiddelen (zoals website en briefpapier) zijn inmiddels op dit nieuwe logo aangepast maar voor een aantal veelgebruikte materialen is nog aanpassing nodig (oa. digitale sjablonen). Ook ontbreekt er nog een aantal noodzakelijke communicatiemiddelen, met name op het gebied van promotie en citymarketing. Wij willen graag de ontbrekende materialen laten vervaardigen en bestaande middelen laten actualiseren zodat alle gemeentelijke communicatie zo herkenbaar en eenduidig mogelijk kan worden vormgegeven en uitgevoerd.

Inhuur interne controle (€ 16.600,- N eenmalig)

Vanwege de aangescherpte eisen die voor de accountantscontrole vanaf 2014 gelden is het niet mogelijk gebleken alle interne controle en aanverwante werkzaamheden zelf uit te voeren. Voor externe inhuur voor de interne controle van een aantal processen, de interne controle van SiSa en enkele procesbeschrijvingen is een bedrag van € 16.600,- nodig.

Koppelingen automatisering (€ 20.000,- N, m.i.v. 2016 structureel)

In 2015 zullen vele koppelingen opgeleverd worden waardoor veel applicaties gekoppeld zijn/worden aan het gegevensmagazijn. Dit gegevensmagazijn bevat een directe kopie van alle basisregistraties om deze verder te distribueren voor gebruik binnen andere applicaties. Dit betekent tevens dat we van de fase project(-inrichting) naar een beheerfase overgaan. Omdat er de komende jaren continue aan verbetering van gegevensuitwisseling (kwaliteit maar ook inhoud) gewerkt wordt, is het noodzakelijk onderhoud op deze koppelingen uit te voeren. Omdat alle gerelateerd is aan Neuron

Gegevensmagazijn (opslag/beheer gegevens) en Neuron ESB (distributiesysteem intern/ extern) en/of DigiKoppeling, is een structureel bedrag van € 20.000,- benodigd om deze koppelingen te onderhouden.

Luchtfoto 's (2016 € 10.000,- N, 2017 € 5.000,- V, m.i.v. 2018 € 10.000,- N)

De luchtfoto's staan tot op heden voor € 15.000,- per 2 jaar (om het jaar) in de begroting. Tot op heden paste deze werkwijze binnen het werkzaamheden en verplichtingen in relatie met de basisregistraties (o.a. BAG/BRK). Met de komst van BGT als basisregistratie is het noodzakelijk om als bronhouder dichter op de mutaties te zitten. Daarnaast is t.b.v. de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van het fotogrammetrisch inmeten (het inmeetproces door Bergen op Zoom i.k.v. het BGT-proces) het noodzakelijk om over de meest actuele gegevens te beschikken. Hiervoor is het jaarlijks maken van luchtfoto's noodzakelijk. Doordat jaarlijks gevlogen wordt is een jaarlijkse (structureel) budget ad € 10.000,- toereikend.

New Holland met toebehoren

De vervanging van de New Holland staat op de investeringsstaat van 2017 voor een bedrag van € 20.600,-. In verband met de vele technische gebreken dient de vervanging dit jaar plaats te vinden.

Transitie jeugdzorg/begeleiding AWBZ-WMO

De implementatie van de transitie van de jeugdzorg en begeleiding van de WMO houdt niet op per 31 december 2014. Ook in 2015 zal dit nog de nodige kosten met zich meebrengen. In voorgaande jaren zijn voor deze invoering rijksmiddelen ontvangen. Per 31 december 2014 was hiervan nog € 160.000,- beschikbaar en zullen naar verwachting geheel in 2015 worden ingezet.

Wat gaan we doen in 2016

Vervanging MS-Office2007

Om de continuïteit te garanderen t.b.v. de generieke kantoorautomatiseringsapplicaties dient begin 2017 het vervangingstraject MS Office 2007 gestart te worden. Dit heeft impact op verschillende applicaties waarbinnen MS Office is geïntegreerd (standaardsjablonen, DMS (Corsa). De investering bedraagt € 20.000,-.

Wat mag het kosten?

Programma Financiering	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo primaire begroting	23.664.351	23.650.521	23.494.871	23.354.765	23.354.765
Begrotingswijzigingen 2015					
Bijstelling bestaand beleid					
Geldlenen en beleggingen	22.205	2.952	84.185	57.156	-2.619
Algemene uitkering		158.000	285.900	413.900	413.900
Gemeentelijke belastingen		50.000	50.000	50.000	50.000
Wet WOZ	3.800				
Algemene baten en lasten	10.800	5.800	-23.750	-77.400	-116.775
Saldo kostenplaatsen	-333.034	-284.600	-266.700	-304.500	-327.500
Mutaties reserves	160.000				
Nieuw saldo begroting/Voordelig saldo	23.528.122	23.582.673	23.624.506	23.493.921	23.371.771

Investerings 2015

Investerings
New Holland met toebehoren (+ € 20.600,-)
De vervanging van de tractor met toebehoren stond oorspronkelijk gepland voor 2017. Vanwege het feit dat de tractor, welke nu in gebruik is, gebreken vertoond, is besloten om de volledige investering naar voren te halen.
Kipwagens (-/- € 11.000,-)
Reeds in 2009 is de levensduur van de investeringen rollend materieel opnieuw bekeken. Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingstermijnen van een aantal investeringen aangepast aangezien de werkelijke levensduur langer bleek te zijn dan de economische levensduur. Hierdoor zijn een aantal vervangingsinvesteringen doorgeschoven naar volgende jaren. Vanwege het feit dat de kipwagens technisch nog niet afgeschreven is, wordt de vervangingsinvestering doorgeschoven naar 2017.

Bezuinigingen

Bezuinigingen programmabegroting 2015-2018						
		bezuiniging	invoering bezuiniging			
			2015	2016	2017	2018
Invoeren toeristenbelasting		95.000	95.000	95.000	95.000	95.000
Vanaf 2015 zal ook in de gemeente Steenberg toeristenbelasting worden geheven.						
Algemene bezuiniging onderhoud		8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
Voor bezuiniging op gemeentelijke gebouwen is een algemene bezuiniging van 3% op het onderhoudsbudget opgenomen.						
Bedrijfsvoering		444.200	82.000	276.900	444.200	444.200

Overig

Financiële samenvatting 2015-2019

Financiële samenvatting 2015 - 2019	2015	2016	2017	2018	2019
Meerjarenperspectief begroting 2015	1.500	75.500	109.900	106.700	106.700
Mutaties t/m 5e begrotingsw. 2015	-9.100				
Uitgangspositie perspectiefnota	-7.600	75.500	109.900	106.700	106.700
Programma Bestuur en veiligheid					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-24.950	-67.000	-66.000	-76.000	-96.000
Programma Dienstverlening					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-47.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Programma Sport en cultuur					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-4.671	-136.307	-105.757	-103.932	-39.882
Programma WMO en Jeugd					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	113.430	-79.829	-49.229	-23.529	-30.129
Programma Recreatie, Economie en Participatie					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	111.010	-119.140	-68.140	-63.140	-63.140
Programma Milieu en Ruimtelijke ordening					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-10.000	-25.000	-	-	-
Programma Beheer openbare ruimte					
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-132.350	-28.670	-38.375	-14.980	-21.080
Programma Financiering					
Vast bedrag onvoorziene lasten	100.000				
Bijstelling bestaand beleid en nieuw beleid	-136.229	-67.848	129.635	139.156	17.006
Begrotingssaldo	-38.360	-488.294	-127.966	-75.725	-166.525

Sluitend maken begroting

Zoals uit de financiële samenvatting blijkt, sluit de begroting 2015 tot en met 2019 op basis van de voorstellen uit de perspectiefnota met een tekort.

Begroting 2015

De begroting 2015 heeft na de perspectiefnota een negatief saldo van € 38.360,-. Wij zullen de resterende maanden van dit jaar terughoudend omgaan met activiteiten, welke extra uitgaven dit jaar met zich meebrengen. Alleen wanneer de uitgaven onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdelijk zijn, zullen de activiteiten doorgaan.

Begroting 2016 - 2019

De gevolgen van de mei-circulaire hebben wij niet meer in de programma's van deze perspectiefnota kunnen verwerken. Wel hebben we inmiddels de gevolgen van de meicirculaire voor de jaren 2016 tot en met 2019 in beeld. In het onderstaande meerjarenverloop hebben we de gevolgen van de mei-circulaire verwerkt. Hierbij hebben wij wel als uitgangspunt genomen, dat de uitvoering van de 3 decentralisaties budgettair neutraal gebeurt. Het verloop van de jaarschijven 2016 -2019 is dan als volgt:

	2016	2017	2018	2019
Begroting 2015	75.500	109.900	106.700	106.700
Mutaties perspectiefnota	-563.800	- 237.900	-182.400	- 273.200
Begrotingstekort	-488.300	-128.000	-75.700	-166.500
Gevolgen mei-circulaire	370.500	110.400	24.200	129.700
Begrotingstekort	- 117.800	-17.600	-51.500	- 36.800

In 2016 bedragen de eenmalige uitgaven € 343.000,- en in 2017 € 63.500,-. Eenmalige uitgaven mogen met eenmalige inkomsten worden gedekt. Wij stellen dan ook voor om het tekort in de jaren 2016 en 2017 terug te brengen door een aantal eenmalige uitgaven ten laste van de algemene reserve te brengen.

Deze maatregel levert het volgende meerjarenverloop op:

	2016	2017	2018	2019
Begrotingssaldo	-117.800	-17.600	-51.500	-36.800
Eenmalige uitgaven:				
Continueren kostenreductie sportaccommodaties	20.000			
Transformatie WMO	40.000			
Recreatie en toerisme	35.000			
Burgerparticipatie in openbare ruimte	25.000	25.000		
Begrotingssaldo	2.200	7.400	-51.500	-36.800

Bijlagen

Investeringsstaat 2016

Product omschrijving	Bedrag investeringen	Kap.lasten 2016	Kap.lasten structureel	afschrijvingsperiode
Programma economie, recreatie en participatie				
6102 Baggeren jachthaven Steenberg	200.000			
(Deze investering zal worden gedekt uit een daartoe gevormde bestemmingsreserve)				
Programma beheer openbare ruimte				
6038 Herinrichting N259	616.000	12.300	24.600	25 jaar
6038 Verbeteringsmaatregelen N259	750.000			
(Deze investering wordt voor € 550.000,- gedekt uit de bijdrage van het Rijk en voor € 200.000,- te beschikken over de gevormde bestemmingsreserve beheer en onderhoud N259)				
6101 Kwaliteitsimpuls Stadspark Steenberg	180.000	3.600	7.200	25 jaar
6139 Vervanging 2 containers milieustraat	20.000	1.000	2.000	10 jaar
6140 Vervanging gemalen riolering (v)	192.000	21.400	21.400	15 jaar
6140 Vervanging riolering (v)	463.435	28.400	28.400	60 jaar
6140 Verbetering riolering	166.193	10.200	10.200	60 jaar
6140 Herziening opstellen basis rioleringsplannen	30.968	4.500	4.500	10 jaar
6237 Groot onderhoud havenkanaal Dinteloord	800.000	8.800	17.600	25 jaar
(Deze investering wordt voor een bedrag van € 360.000,- gedekt uit het baggerfonds en het fonds onderhoud kunstwerken)				
Kpl. Rollend materieel				
TS houtversnipperaar (5102)	30.000	3.000	6.000	5 jaar
Renault bus (5106)	35.000	2.500	5.000	7 jaar
Kpl. ICT				
Vervanging telefooncentrale	75.000	7.500	15.000	5 jaar
Vervanging discussieposten en randapparatuur	120.000	12.000	24.000	5 jaar
Vervanging van Exchange incl. cal-licenties	15.000	1.500	3.000	5 jaar
Standaard sjablonen	35.000	3.500	7.000	5 jaar
Vervanging firewall	25.000	2.500	5.000	5 jaar
Multitenacy omgeving Neuron	25.000	2.500	5.000	5 jaar
Ombouw Windows 2012 incl. cal-licenties	50.000	5.000	10.000	5 jaar
Totaal	3.828.596	130.200	195.900	

Investeringsstaat 2017

Investeringsstaat 2017				
Product omschrijving	Bedrag investering	Kap.lasten 2017	Kap.lasten structureel	afschrijvingsperiode
Programma beheer openbare ruimte				
6038 Herinrichting N259	616.000	12.300	24.600	25 jaar
6038 Verbeteringsmaatregelen N259	750.000			
(Deze investering wordt voor € 550.000,- gedekt uit de bijdrage van het Rijk en voor € 200.000,- te beschikken over de gevormde bestemmingsreserve beheer en onderhoud N259)				
6101 Kwaliteitsimpuls Stadspark Steenberg	180.000	3.600	7.200	25 jaar
6140 Vervanging gemalen riolering (v)	136.340	15.200	15.200	15 jaar
6140 Vervanging riolering (v)	486.312	29.800	29.800	60 jaar
Kpl. Rollend materieel				
Renault Clio (5098)	22.600	1.600	3.200	7 jaar
Kipwagen	11.000	550	1.100	10 jaar
Renault gesloten bestel (5125)	25.000	1.800	3.600	7 jaar
Renault Clio BOA	22.000	1.600	3.200	7 jaar
Vorkheftruck gemeentewerf	32.000	1.600	3.200	10 jaar
Kpl. ICT				
Vervanging switches	40.000	4.000	8.000	5 jaar
Vervanging van Wifi-netwerk	25.000	2.500	5.000	5 jaar
Vervanging financieel systeem	60.000	6.000	12.000	5 jaar
Uitwijkvoorzieningen	25.000	2.500	5.000	5 jaar
Business Intelligence	30.000	3.000	6.000	5 jaar
Office-vervanging	20.000	2.000	4.000	5 jaar
Totaal	2.481.252	88.050	131.100	

Investeringsstaat 2018

Product Omschrijving	Bedrag investering	Kap.lasten 2018	Kap.lasten structureel	afschrijvingsperiode
Programma beheer openbare ruimte				
6101 Kwaliteitsimpuls Stadspark Steenberg	600.000	12.000	24.000	25 jaar
6139 Vervanging 2 containers milieustraat	20.000	1.000	2.000	10 jaar
6140 Vervanging gemalen riolering (v)	127.866	14.200	14.200	15 jaar
6140 Vervanging riolering (v)	494.093	30.300	30.300	60 jaar
6140 Verbetering riolering	26.639	1.600	1.600	60 jaar
Kpl. Rollend materieel				
Ransomes maaimachine 5 delig (5103)	71.000	7.100	14.200	5 jaar
Valpedana frees met toebehoren (5181)	10.000	625	1.250	8 jaar
Sneeuwploug (5124)	12.000	600	1.200	10 jaar
New Holland maaimachine 3 delig(5104)	42.000	4.200	8.400	5 jaar
Kpl. ICT				
Vervanging VMWare-& Oracle cluster	60.000	6.000	12.000	5 jaar
Totaal	1.463.598	77.625	109.150	

Investeringsstaat 2019

Product Omschrijving	Bedrag investering	Kap.lasten 2019	Kap.lasten structureel	afschrijvingsperiode
Programma beheer openbare ruimte				
6139 Vervanging 2 containers milieustraat				10 jaar
6140 Vervanging gemalen riolering (v)	154.598	17.200	17.200	15 jaar
6140 Vervanging riolering (v)	501.999	30.700	30.700	60 jaar
6140 Verbeteringskosten riolering	43.304	10.600	10.600	5 jaar
Kpl. Rollend materieel				
Ford connect (5096)	25.000	1.800	3.600	7 jaar
Klepel maaier mc connel	22.000	1.800	3.600	6 jaar
Kpl. ICT				
Vervanging back-up cluster incl. software	50.000	5.000	10.000	5 jaar
Vervanging losse servers	25.000	2.500	5.000	5 jaar
Vervanging schijvenkabinet	90.000	9.000	18.000	5 jaar
MS-SQL server en call licenties	20.000	2.000	4.000	5 jaar
Totaal	931.901	80.600	102.700	

Overzicht post onvoorzien

	Raads- vergadering	Omschrijving		2015	Structureel	Saldo
Saldo post onvoorzien primitieve begroting						100.000
Saldo begroting						1.500
2	30-10-2014	Voorzieningen papiercontainers aan huis		-1.500		
3	18-12-2014	Verkoop begraafplaats aan de Krommeweg te Steenbergen		-100		
5	26-2-2015	Kunstgras vv NVS		-7.500	-9.375	
6	23-4-2015	Opstellen economisch uitvoerings- programma		-6.500		
		Totaal		-15.600		-15.600
Saldo na 6e begrotingswijziging						85.900

Staat van reserves en voorzieningen

	Naam reserve/ voorziening	Saldo per 1 jan. 2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31 dec. 2015
R.	1. Vrije reserves				
41006	Risico reserve	1.816.487,43			1.816.487,43
41001	Algemene reserve	3.487.648,98		542.459,00	2.945.189,98
41005	Voordelig saldo 2014				
	Totaal vrije reserves	5.304.136,41	0,00	542.459,00	4.761.677,41
	2. Bestemmingsreserves				
42004	Res.ruimtelijke ontwikkeling	423.339,48	59.044,00	105.000,00	377.383,48
42021	Res. Overheveling budgetten	98.340,00	250.000,00		348.340,00
42036	HRM reserve	169.273,14			169.273,14
42037	Best.res. Openbare verlichting	1.068.242,38		67.000,00	1.001.242,38
42038	Res.wachtgeld vml. Wethouders/bestuurders	322.000,00		148.400,00	173.600,00
42040	Res.eenmalige zaken 2012	51.480,00			51.480,00
42041	Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	18.200,00			18.200,00
42042	Centrumfonds Steenberg	44.939,49			44.939,49
42043	Res.eenmalige zaken 2013	36.100,00			36.100,00
42044	Priv. Gem. sport- en welzijnsaccommodaties	118.000,00			118.000,00
42045	Res.eenmalige zaken 2015	229.639,00		229.639,00	0,00
42046	Nog te besteden overheidsbijdragen	369.750,00			369.750,00
42047	Baggerfonds	243.900,00	50.000,00		293.900,00
42048	Res.ruimtelijke ontwikkeling AFCNP/bovenwijks	106.180,00			106.180,00
42049	Herinricht./toekomst. Onderhoud N257	3.035.311,85			3.035.311,85
42051	Dagelijks en periodiek beheer en onderhoud N259		6.300.000,00	400.000,00	5.900.000,00
	Totaal bestemmingsreserves	6.334.695,34	6.659.044,00	950.039,00	12.043.700,34
	3. Dekkingsreserve				
43001	Algemene dekkingsreserve	9.782.499,89			9.782.499,89
43007	Res.begr.pl Steenbergseweg	182.993,38			182.993,38
43008	Res. begraafplaats Zuideinde	42.974,73		42.974,73	0,00
43013	Res. winstuitkering HNG	111.283,44		56.000,00	55.283,44
43015	Reserve BTW-compensatiefonds	206.249,92		30.937,00	175.312,92
43016	Res gemeenschapshuis D'oord	674.794,46		22.512,00	652.282,46
43017	reserve vernieuwbouw 't Cromwiel/culturele zaal	1.295.166,64		45.059,00	1.250.107,64
43024	reserve inrichting 't Cromwiel	20.878,78		20.878,78	0,00
43018	Reserve huisvesting	6.736.598,65		290.585,00	6.446.013,65

	Naam reserve/ voorziening	Saldo per 1 jan. 2015	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31 dec. 2015
	43021 Res herinrichting bibliotheek	166.747,29		11.911,00	154.836,29
	43025 Terrein Wipstraat Steenbergen	12.054,00		6.150,00	5.904,00
	43027 Res.JOP Nieuw-Vossemeer	35.782,66		7.123,68	28.658,98
	43028 Res.ICT investeringen informatieplan 2009/2010	252.350,82		65.547,12	186.803,70
	43029 Res.sportpark Noordlangeweg Dinteloord	2.082.060,49		69.399,84	2.012.660,65
	43031 Res.div. kredieten investeringstaat 2009	323.951,82		33.668,00	290.283,82
	43033 Res. Investeringen I&A 2012	327.603,89		68.000,00	259.603,89
	43034 Res. Investeringen I&A 2013	59.963,06		13.000,00	46.963,06
	43038 Res. Investeringen I&A 2015	155.000,00			155.000,00
	43035 Renovatie jachthaven/havenkantoor	1.812.414,40			1.812.414,40
	43036 Huisvesting consultatiebureau Steenbergen	64.266,00			64.266,00
	43037 Res.kunstgrasveld vv Steenbergen	343.206,18			343.206,18
	Totaal dekkingsreserves	24.688.840,50	0,00	783.746,15	23.905.094,35
	Totaal reserves	36.327.672,25	6.659.044,00	2.276.244,15	40.710.472,10
V.	4. Voorzieningen				
	50001 Fonds onderhoud wegen	8.323.898,58	2.589.302,00	2.077.082,00	8.836.118,58
	50018 Fonds aanvullend wegenonderhoud	231.814,89		231.814,89	0,00
	50032 Fonds onderhoud kunstwerken	266.287,88	110.032,00	44.810,00	331.509,88
	50003 voorz. onderhoud gebouwen	650.552,87	268.630,00	436.911,00	482.271,87
	50004 Fonds onderhoud scholen bbo	146.905,71			146.905,71
	50005 Fonds onderhoud o.b.s.	(7.132,48)			(7.132,48)
	50008 Pens. Fonds wethouders	1.339.772,94	44.020,00	12.349,00	1.371.443,94
	50009 Voorz. spaarverlof personeel	14.376,00			14.376,00
	50030 Onderhoudsfonds sportparken	108.490,95	102.229,00	181.387,00	29.332,95
	50028 Rioleringswerken bp Molenkreek	28.700,40			28.700,40
	50034 Riolering	1.533.007,78		228.407,00	1.304.600,78
	Totaal voorzieningen	12.636.675,52	3.114.213,00	3.212.761	12.538.127,63
	Totaal reserves/voorzieningen	48.964.347,77	9.773.257,00	5.489.005,04	53.248.599,73

Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018

Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018					
	bedrag	invoering bezuiniging			
		2015	2016	2017	2018
Programma Bestuur en veiligheid					
Exploitatie Veiligheidshuis	2.500	2.000	2.000	2.000	2.000
Programma Dienstverlening					
Sluiten een dagdeel voor kostenloze huwelijken	1.500	3.200	3.200	3.200	3.200
Balie gemeentehuis	27.500	13.500	13.500	27.500	27.500
Benchmark/monitoring dienstverlening	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Leges rijbewijzen	20.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Programma sport en cultuur					
Kostendekkende exploitatie buitensportaccommodaties	240.000	17.000	60.000	120.000	180.000
Exploitatie zwembaden	141.000	51.400	97.668	141.000	141.000
Kostendekkende huurprijzen binnensportaccommodaties	60.000	33.200	56.375	60.000	60.000
Huurverhoging 't Cromwiel	5.000	3.200	3.500	5.000	5.000
Subsidie bibliotheek	100.000	46.650	66.000	100.000	100.000
Programma WMO en Jeugd					
Schoolbegeleiding	41.000	17.000	41.000	41.000	41.000
Algemene bezuiniging op Maatschappelijk Werk	7.384	2.000	4.000	7.384	7.384
Algemene bezuiniging SWOS	3.825	1.100	3.825	3.825	3.825
Algemene bezuiniging op GROGZ	8.150				
Algemene bezuiniging Thuiszorg West-Brabant	6.570	6.570	6.570	6.570	6.570
Subsidie St. Slachtofferhulp	5.139	1.500	3.000	5.139	5.139
Programma Economie, recreatie en participatie					
Onderhoud ommetjes	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500

Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018					
Kostendekkend maken markten	4.800		4.800	4.800	4.800
Algemene bezuiniging ISD	22.415				
Het in natura verstrekken van gebruiksgoederen	10.000				
Programma Milieu en Ruimtelijke Ordening					
Opstellen bestemmingsplannen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Programma Beheer openbare ruimte					
Storting in fonds onderhoud wegen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Aanvullend onderhoud bij herinrichting	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Bomen buitengebied	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Kostendekkende verhuur volkstuinten	2.500	800	1.700	2.500	2.500
Verstrekken hondenpoepzakjes en folders	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Begraafrechten	5.000	2.500	5.000	5.000	5.000
Aanschaffingen straatmeubilair	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Verkeerseducatie door de scholen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Programma Financiering					
Invoeren toeristenbelasting	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000
Algemene bezuiniging onderhoud gemeentelijke gebouwen	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
Totale bezuiniging producten	1.161.633	663.970	834.488	997.268	1.057.268
Bedrijfsvoering					
Inkoop	200.000	36.000	154.000	200.000	200.000
Reorganisatie	100.000	25.000	50.000	100.000	100.000
Extra bezuiniging op bedrijfsvoering	100.000		50.000	100.000	100.000
Bezuiniging op bedrijfsvoering vanuit producten	38.173	15.000	16.893	38.173	38.173
Studie- en congreskosten (college B&W)	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500

Bezuinigingen programmabegroting 2014-2018					
Abonnementen en overige uitgaven	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Totaal bezuiniging bedrijfsvoering	444.173	82.000	276.893	444.173	444.173
Totaal bezuinigingen	1.605.806	745.970	1.111.381	1.441.441	1.501.441